

ZAJEDNICA OPŠTINA CRNE GORE

**BRATIMLJENJE
TOWN TWINNING**

BRATIMLJENJE

A large, abstract network diagram composed of numerous small black dots (nodes) connected by thin, light gray lines. The connections form a complex web of triangles and other geometric shapes, filling the left and top portions of the page. The density of the connections is higher on the left and fades towards the right.

PREDGOVOR

Ova publikacija posvećena je temi bratimljenja crnogorskih opština i uspostavljanja partnerskih odnosa sa opštinama iz inostranstva, procesima koji omogućavaju jačanje međusobnih veza, razmjenu iskustava i unapređenje razvoja lokalnih zajednica.

Bratimljenje opština je više od formalnih protokola. Ono predstavlja most između kultura, tradicija i vrijednosti, otvarajući vrata novih mogućnosti za saradnju u oblastima kao što su obrazovanje, kultura, privreda, turizam i zaštita životne sredine. Kroz ove projekte, opštine ne samo da unaprijeđuju međusobne odnose, već i stvaraju temelje za dugoročnu saradnju koja koristi svim građanima.

Zajednica opština Crne Gore prepoznaje važnost ove inicijative i snažno podržava proces bratimljenja i uspostavljanja partnerskih odnosa. Kao asocijacija koja okuplja sve jedinice lokalne samouprave u Crnoj Gori, Zajednica opština se posvećuje promovisanju zajedničkih vrijednosti, dijaloga i međunarodne saradnje. Naša misija je da opštine Crne Gore budu aktivni i odgovorni učesnici u globalnim procesima, stvarajući održive i prosperitetne zajednice.

Ova publikacija nije samo prikaz postojećih iskustava i postignuća, već i poziv na dalje angažovanje i razvoj novih partnerstava. Vjerujemo da će kroz širenje mreže bratskih opština i saradnje sa inostranstvom, Crna Gora i njene opštine postati još prepoznatljivije na međunarodnoj sceni kao otvorene, prijateljske i odgovorne zajednice.

Ova publikacija predstavlja sve jedinice lokalne samouprave Crne Gore kroz kratak pregled njihovih specifičnosti, istorijskih osobenosti i bogatstva kulturnog naslijeđa, sa ciljem da se povežemo sa većim brojem gradova i opština, te izgradimo snažan osjećaj prijateljstva i zajedničkog evropskog identiteta.

Mišela Manojlović
Generalna sekretarka

UVOD

Bratimljenje lokalnih zajednica ili uspostavljanje partnerskog odnosa između opština predstavlja oblik međunarodne saradnje koji se temelji na prijateljskim vezama između dva ili više gradova ili opština. Cilj ovog procesa je razmjena kulturnih i ekonomskih iskustava, kao i jačanje međusobnih veza i razumijevanja među građanima. Bratimljenje omogućava održavanje i jačanje kulturnih i društvenih veza kroz različite zajedničke aktivnosti.

U savremenom svijetu, bratimljenje lokalnih zajednica postalo je prepoznato kao izuzetno koristan alat za približavanje građana, stvaranje međunarodnih prijateljstava i razvoj međusobnog povjerenja. U Crnoj Gori, bratimljenje opština ima dugu tradiciju, a mnogi prethodni partnerski odnosi su ponovo aktivirani i daju pozitivne rezultate, kako za same opštine, tako i za šire zajednice.

U savremenim uslovima, sve više se koristi izraz decentralizovana saradnja umjesto tradicionalnog bratimljenja. Ovaj pristup podrazumijeva ozbiljniji i dublji angažman, gdje se u zajedničkim projektima ne angažuju samo lokalne vlasti, već i ostali članovi zajednice, poput umjetnika, učenika, preduzetnika i drugih. Takve inicijative često uključuju razmjene studenata, kulturne aktivnosti i obuke koje doprinose razvoju zajedničkih vrijednosti i ideja.

Bratimljenje opština obuhvata povezivanje kroz raznovrsne aktivnosti i posjete, sa ciljem izgradnje međusobnog povjerenja i dugoročne saradnje. Takvi odnosi mogu se razviti u iskreno prijateljstvo među lokalnim zajednicama i njihovim građanima, te imaju dugoročne koristi za širu društvenu zajednicu. Okupljanjem građana iz različitih zemalja, stiče se prilika za zajedničko suočavanje sa izazovima, razmjenu mišljenja i bolji uvid u različita gledišta o pitanjima od zajedničkog interesa. Tipične aktivnosti u okviru bratimljenja uključuju kulturne, sportske i obrazovne razmjene.

KARAKTERISTIKE BRATIMLJENJA OPŠTINA

Noviji oblik saradnje među opštinama predstavljaju tematske mreže bratimljenih gradova, u kojima učestvuju gradovi iz različitih zemalja ili regiona. Ove mreže, kroz organizaciju konferencija, radionica i drugih događaja, omogućavaju stvaranje dugoročne saradnje i uključivanje novih aktera iz različitih društvenih sektora. Time se postiže šira platforma za razmjenu iskustava i izgradnju međunarodnih prijateljstava.

Bratimljenje opština takođe podrazumijeva zajedničke razvojne projekte koji se odnose na širok spektar oblasti: zaštitu životne sredine, obrazovanje, privredu, preduzetništvo, socijalnu politiku i uključivanje građana u aktivnosti lokalnih vlasti. Takvi projekti često omogućavaju realizaciju konkretnih inicijativa koje imaju dugoročne pozitivne efekte na razvoj zajednica.

Bratimljenje nije kratkoročna saradnja, već dugoročni proces koji podrazumijeva stabilnost i izdržljivost, čak i u slučaju političkih promjena ili drugih kratkoročnih poteškoća u jednoj od partnerskih opština. Ove partnerske veze treba da traju i da budu dinamične, kroz stalno praćenje i prilagođavanje aktuelnim potrebama zajednice, kako bi partnerstva bila održiva i korisna za sve uključene strane.

Proces je posvećen stvaranju dugoročnih prijateljskih veza između opština koje imaju za cilj međusobnu razmjenu, te jačanje zajedničkih projekata i inicijativa koje poboljšavaju kvalitet života lokalnih zajednica. Kroz ove veze, opštine ne samo da razvijaju međusobne odnose, već i doprinose globalnim vrijednostima kao što su mir, stabilnost i održivost.

Bratimljenje opština, dakle, nije samo simboličan čin, već ima konkretne koristi za lokalne zajednice i doprinosi širem društvenom i globalnom razvoju.

Partnerstvo između opština ili gradova temelji se na uzajamnom povjerenju, zajedničkim interesima i razmjeni resursa, iskustava i znanja. Karakteristike bratimljenja opština mogu se opisati kroz nekoliko ključnih tačaka:

Međunarodna saradnja

Bratimljenje opština je međunarodni oblik saradnje, pri čemu opštine iz različitih zemalja ili regija uspostavljaju partnerske odnose. Iako su geografski udaljene, opštine ostvaruju povezivanje kroz zajedničke projekte, aktivnosti i posjete, čime se omogućava razmjena iskustava i resursa u različitim oblastima.

Kultura i obrazovanje

Jedna od osnovnih karakteristika bratimljenja opština je kulturna i obrazovna saradnja. Opštine često organizuju kulturne manifestacije, izložbe, koncerte, radionice i razmjene učenika i studenata. Ove aktivnosti omogućavaju građanima iz različitih zemalja da bolje razumiju kulturne razlike i doprinose obogaćivanju društvenih veza.

Razmjena iskustava i najboljih praksi

Bratimljenje opština omogućava razmjenu iskustava u oblasti upravljanja lokalnim zajednicama, što obuhvata teme kao što su ekonomski razvoj, zaštita životne sredine, javna uprava i druge oblasti od zajedničkog interesa. Opštine se međusobno podržavaju u razvoju novih inicijativa i rješenja, primjenjujući najbolje prakse i uspješne modele.

Razvoj zajedničkih projekata

Bratimljenje opština često podrazumijeva realizaciju zajedničkih razvojnih projekata, bilo da se radi o ekološkim, obrazovnim, kulturnim ili infrastrukturnim inicijativama. Ovi projekti mogu biti dugoročni i imaju za cilj poboljšanje kvaliteta života u zajednicama koje učestvuju u saradnji. Kroz zajedničke projekte opštine ostvaruju konkretne koristi, poput poboljšanja infrastrukture, stvaranja radnih mjesta ili zaštite životne sredine.

Povezivanje građana

Bratimljenje opština nije samo saradnja među vlastima, već i među građanima. Kroz organizovane susrete, razmjene i zajedničke aktivnosti, građani različitih opština razvijaju međusobno poštovanje, prijateljstvo i solidarnost. Ovaj proces omogućava ljudima da se povežu i sarađuju na različitim poljima, čime se jača društvena kohezija.

Ekonomija i preduzetništvo

Bratimljenje opština doprinosi i ekonomskom povezivanju. Opštine mogu sarađivati u razvoju zajedničkih ekonomskih zona, privrednih inicijativa, turizma i preduzetništva. Kroz razmjenu poslovnih ideja i resursa, opštine podržavaju razvoj lokalne ekonomije, privlačenje investicija i poboljšanje poslovne klime.

Održivi razvoj

Bratimljenje opština često se fokusira na projekte održivog razvoja, koji podrazumijevaju zaštitu životne sredine, obnovljive izvore energije i očuvanje kulturnog naslijeđa. Takvi projekti ne samo da koriste lokalnim zajednicama, već imaju pozitivan uticaj na širu regiju i globalne izazove, poput klimatskih promjena.

Prijateljstvo i solidarnost

Na kraju, najvažnija karakteristika bratimljenja opština jeste upravo izgradnja prijateljskih odnosa i solidarnosti među zajednicama. Ovi odnosi često prerastaju u dugoročna prijateljstva, gdje opštine međusobno podržavaju jedne druge u vremenima potrebe, bilo da se radi o prirodnim katastrofama, političkim promjenama ili drugim izazovima.

KAKO ZAPOČETI USPJEŠNO BRATIMLJENJE OPŠTINA?

Započinjanje uspješnog bratimljenja opština zahtijeva pažljivo planiranje, strateški pristup i angažman svih relevantnih aktera unutar lokalne zajednice. Bratimljenje ili uspostavljanje partnerskih odnosa između opština, predstavlja proces koji ne samo da doprinosi kulturnoj i ekonomskoj saradnji, već i jača međusobno povjerenje i razumijevanje među građanima različitih zemalja. Ključni koraci koji mogu pomoći u uspješnom pokretanju ovog procesa:

Definisanje ciljeva i interesa

Prvi korak u započinjanju bratimljenja opština je jasno definisanje ciljeva i interesa koji se žele postići kroz saradnju. Opštine moraju utvrditi šta žele postići kroz partnerski odnos – da li je to kulturna razmjena, ekonomska saradnja, razvoj zajedničkih projekata ili razmjena iskustava u upravljanju lokalnim samoupravama. Takođe, potrebno je razmotriti specifične interese i potrebe obje opštine kako bi saradnja bila obostrano korisna i dugoročna. Neki od ključnih faktora su:

- ▶ **Geografska i kulturna povezanost** Iako geografska udaljenost nije prepreka, partnerstva sa opštinama koje dijele slične kulturne, istorijske ili društvene karakteristike mogu biti lakša za saradnju;
- ▶ **Zajednički ciljevi i interesovanja** Važno je da obje strane imaju slične ciljeve u pogledu saradnje, kao što su ekonomski razvoj, kulturna razmjena, zaštita životne sredine ili obrazovne inicijative;
- ▶ **Resursi i kapacitet** Partner mora imati slične resurse i kapacitete da bi mogao učestvovati u zajedničkim projektima i inicijativama.

Izbor partnerske opštine

Kada se definišu kriterijumi, sledeći korak je istraživanje opština koje bi mogle biti dobri partneri, jer izbor partnerske opštine je ključan za uspjeh bratimljenja. Ovo možete uraditi kroz:

- ▶ **Mreže bratimljenja i partnerstva** Mnoge evropske organizacije nude baze podataka i mreže za povezivanje gradova i opština koje su zainteresovane za bratimljenje, kao što su European Union Twinning ili United Cities and Local Governments (UCLG). Ove organizacije pružaju platforme za povezivanje opština koje žele započeti partnerske odnose;

- ▶ **Postojeće partnerske mreže** Provjerite da li opštine u vašoj zemlji ili regionu već imaju saradnju sa opštinama u inostranstvu;
- ▶ **Društvene mreže i platforme** Društvene mreže i profesionalne platforme kao što su LinkedIn ili specijalizovani forumi i grupe za lokalne vlasti kako biste pronašli opštine koje su zainteresovane za uspostavljanje bratimljenja;

Uspostavljanje prvog kontakta

Po pronalasku potencijalnog partnera, prvi kontakt treba da bude formalan, jasan i prijateljski. Koraci za uspostavljanje prvog kontakta:

- ▶ **Jasan prijedlog** U početnom kontaktu, važno je jasno predstaviti svoje interese, ciljeve bratimljenja i razloge zbog kojih želite saradivati sa tom opštinom. Objasnite kako bi partnerstvo bilo korisno za obje strane;
- ▶ **Zvanična inicijativa** Kontaktirajte opštinu putem zvanične e-pošte ili pisma. Pismo treba biti profesionalno i sažeto, sa informacijama o vašoj opštini, želji za saradnjom i prijedlogom za inicijativu;
- ▶ **Poziv na sastanak ili posjetu** U inicijativnom pismu možete predložiti sastanak ili posjetu opštinskoj delegaciji kako bi se bolje upoznali i razmotrili mogućnosti za saradnju.
- ▶ **Strpljenje** Proces uspostavljanja kontakta može potrajati, jer odgovori i odluke često zavise od internog procesa opštine.

Organizovanje inicijalnog sastanka

Kada dobijete pozitivan odgovor na vaš inicijalni kontakt, sledeći korak je organizovanje sastanka na kojem ćete detaljnije diskutovati o mogućnostima bratimljenja. Na ovom sastanku možete razgovarati o zajedničkim interesima, projektima i oblastima saradnje, te razviti konkretan plan aktivnosti i dogovoriti prve korake za formalizovanje saradnje, kao što su potpisivanje sporazuma ili planiranje zajedničkih događaja.

Angažman lokalnih vlasti i zajednice

Za uspješno bratimljenje, ključno je angažovanje lokalnih vlasti, ali i šire zajednice. To podrazumijeva uključivanje građana, organizacija, kulturnih i obrazovnih institucija, preduzetnika, i drugih relevantnih aktera u sam proces. Opštine treba da usmjere svoj fokus na dugoročne ciljeve koji prevazilaze samo formalnu saradnju između opštinskih vlasti. Aktivnosti kao što su kulturne manifestacije, razmjena učenika i studenata ili zajednički ekonomski projekti mogu uključivati i šire društvene slojeve.

Formalizacija partnerstva

Nakon definisanja ciljeva i izbora partnera, slijedi formalizacija bratimljenja. To podrazumijeva potpisivanje zvaničnog sporazuma između opština, u kojem će biti jasno utvrđeni okvir, ciljevi, obaveze i odgovornosti obje strane. Sporazum treba da bude jasno definisan u pogledu aktivnosti i načina saradnje.

Kreiranje zajedničkih projekata

Započinjanje partnerskog odnosa zahtijeva konkretne aktivnosti koje će poslužiti kao temelj za jačanje veza između opština. To mogu biti zajednički projekti u oblasti kulture, obrazovanja, zaštite životne sredine, turizma ili socijalne politike. Projekti treba da budu ostvarivi, kako bi se stvorila konkretna vrijednost za obje strane. Ovi projekti mogu uključivati razmjenu iskustava u oblasti lokalne samouprave, organizovanje zajedničkih manifestacija ili saradnju na pitanjima održivog razvoja.

Komunikacija i praćenje napretka

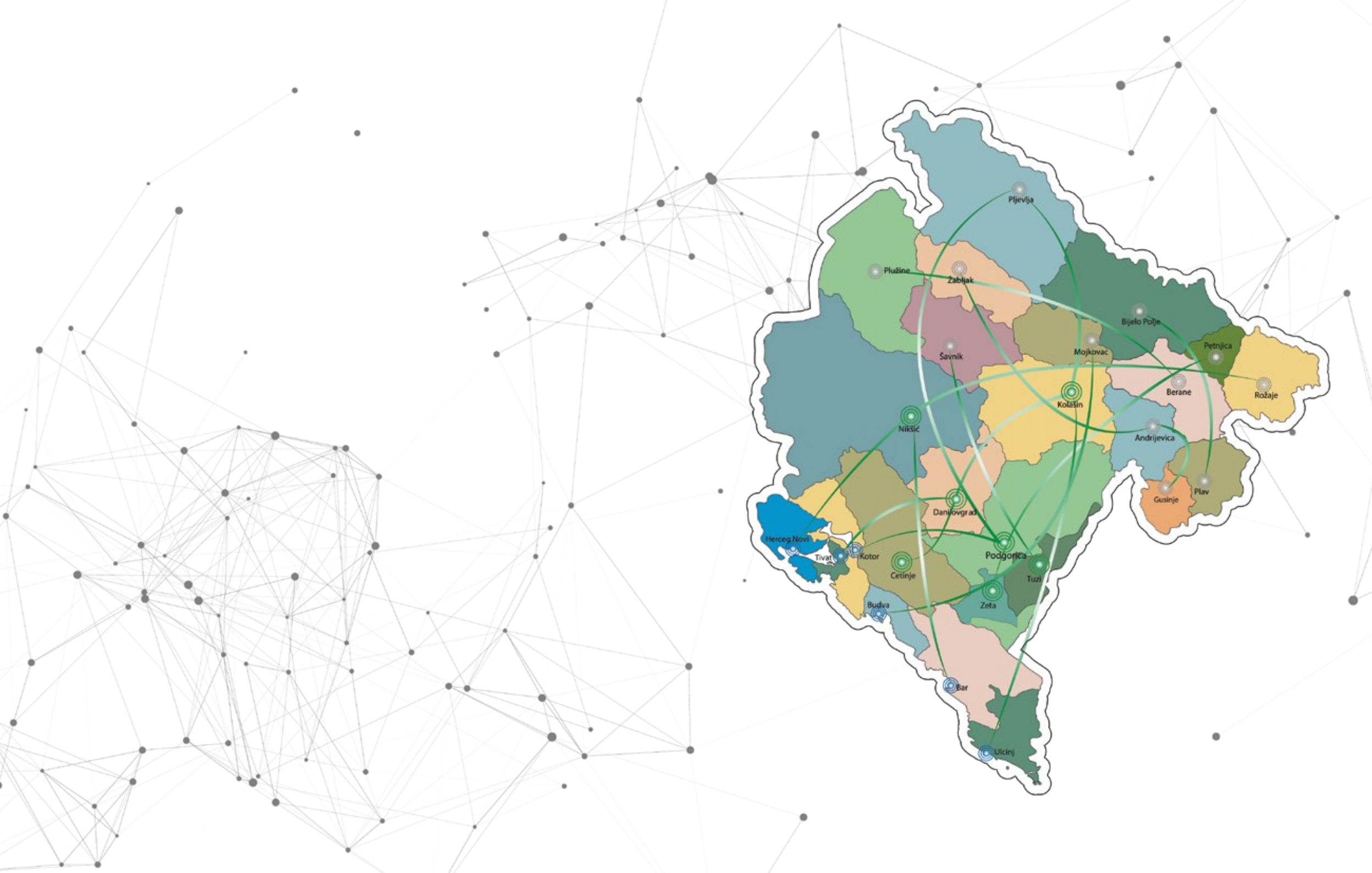
Jedan od najvažnijih aspekata uspješnog bratimljenja opština je stalna i otvorena komunikacija između partnerskih opština. Redovni sastanci pomažu da se održava dinamika i osigura uspješnost saradnje. Nije važna samo komunikacija među opštinskim vlastima, već i između građana i organizacija koje su uključene u saradnju.

Održavanje dugoročnih odnosa

Bratimljenje opština nije jednokratni događaj, već dugoročni proces koji zahtijeva posvećenost i kontinuitet. Kako bi partnerski odnos bio uspješan, potrebno je da se aktivnosti razvijaju i prilagođavaju novim izazovima i potrebama. Važno je da opštine održavaju redovne kontakte, prate rezultate zajedničkih projekata i nastoje proširiti saradnju na nova područja. Uspješno bratimljenje podrazumijeva da partnerske opštine postanu dugoročni saveznici koji, osim formalnih sporazuma, dijele i prijateljstvo i međusobnu podršku.

Započeti uspješno bratimljenje opština znači ulagati u međusobno povjerenje, saradnju i razvoj zajedničkih vrijednosti koje obogaćuju dvije strane. Kroz pravi pristup, angažman svih aktera i kontinuirani rad na ostvarivanju zajedničkih ciljeva, opštine mogu stvoriti temelje za dugoročne i korisne međunarodne odnose.

Pravni okvir za bratimljenje opština u Crnoj Gori nije specifično regulisan jednim zakonom, ali postoji nekoliko normativnih akata i dokumenata koji omogućavaju i podstiču ovaj proces. Bratimljenje opština, odnosno uspostavljanje partnerstava sa opštinama iz inostranstva, temelji se na opštim pravilima za međunarodnu saradnju, kao i na zakonodavnim okvirima koji regulišu rad lokalnih vlasti i međunarodne odnose. Iako zakonodavni okvir u Crnoj Gori ne sadrži specifične odredbe koje se direktno odnose na bratimljenje opština, međunarodna saradnja lokalnih vlasti je omogućena kroz širi pravni okvir koji reguliše rad opština i vanjsku politiku. Opštine imaju slobodu da uspostavljaju međunarodne odnose, uz poštovanje interesa države i lokalnih zajednica.

GLAVNI GRAD PODGORICA

Podgorica se nalazi u sjevernom dijelu Zetske kotline, u središtu Crne Gore, na raskrsnici nekoliko značajnih putnih pravaca koji vode od mora, ka kontinentalnom dijelu zemlje. Plodna Zetska ravnica, sastav rijeka Zete i Ribnice sa Moračom, neposredna blizina Skadarskog jezera i Jadranskog mora, povoljna klima, komunikativni i strateški položaj, omogućili su da Podgorica izraste u najveću urbanu aglomeraciju Crne Gore.

U Podgorici ima 40 spomenika kulture pod zakonom zaštićenih, i to: drevni gradovi Medun i Duklja, 19 sakralnih objekata, pa tvrđave, stara zdanja i jedno naselje, kao i 73 spomen-obilježja oslobođilačkih ratova i revolucije. Književna djelatnost na prostoru Crne Gore i Podgorice obogaćena je najrazličitijim uticajima (helensko-romanskih, ilirskih, vizantijskih, staroslovenskih, dukljansko-zetskih, islamskih, tradicionalno-crnogorskih, albanskih i drugih) duhovnih slojeva, reflektovanih brojnim transformacijama istorijske scene. Tragovi i nagovještaji pozorišnih predstava, na otvorenom prostoru, dvorovima i u okviru religija, mogu se nazreti još od antičkih vremena. Podgorički melos nosi u sebi specifične karakteristike: mješavinu nekoliko civilizacijskih nanosa: gradskog, primorskog, orijentalnog i gorštačkog.

PARTNERSKI GRADOVI

Bugarska: Sofija, Grčka: Nausa, Italija: Bari, Trani, Jermenija: Jerevan, Kosovo: Priština, Makedonija: Skoplje, Rusija: Centralni administrativni okrug grada, Moskve, Jaroslavskaja oblast, SAD: Država Merilend, Slovačka: Košice, Srbija: Beograd, Ukrajina: Lvovska regionalna državna uprava.

ŽELJENO PARTNERSTVO

Razno

🌐 www.podgorica.me
☎ + 382 20 665 033 | + 382 20 665 033
✉ international@podgorica.me | sluzbagradonacelnika@podgorica.me

PRIJESTONICA CETINJE

Projestonica Cetinje smještena je u cetinjskom polju u podnožju planine Lovćen. Udaljena je 30 km od Glavnog grada Podgorice i 30 km od Jadranske obale. Opština obuhvata 2 nacionalna parka „Lovćen“ i „Skadarsko jezero“ i nalazi se na 650m nadmorske visine. Osnovne djelatnosti su zasnovane na valorizaciji istorijskih i kulturnih dobara kroz kvalitetnu turističku ponudu. Takođe, Cetinje ima tri akademije umjetnosti (muzička, likovna i dramska) koje mogu da ostvaruju značajnu međunarodnu saradnju na polju umjetnosti. Cetinje predstavlja kulturno-istorijsku prijestonicu Crne Gore. U njemu je smješten najveći dio crnogorske istorije i do 1918. godine Cetinje je bilo glavni grad Crne Gore. Na Cetinju se nalaze najznačajnije građevine u Crnoj Gori kao što su: *Cetinjski Manastir*, *Njegoševa Biljarda*, *Dvor Kralja Nikole* (u kojem je danas smješten *Narodni muzej Crne Gore*), kraljevsko pozorište *Zetski dom*, 13 zgrada bivših poslanstava, *Nacionalna biblioteka Crne Gore*, *Plavi dvorac* (koji se danas koristi kao rezidencija Predsjednika Crne Gore), *Vladin dom* (u kojem je smješten istorijski muzej), bolnica *Danilo I*, 3 akademije (likovna, dramska i muzička), 3 crkve (crkva na *Čipuru*, *Vlaška crkva* i *katolička crkva sv. Antuna*).

PARTNERSKI GRADOVI

Albanija: Skadar, Bosna i Hercegovina: Velika Kladuša, Novo Sarajevo, Bugarska: Veliko Trnovo, Francuska: Dižon, Grčka: Nafplion, Zapadna Ahaja, Hrvatska: Dubrovnik, Split, Rijeka, Italija: Santa Severina, Spoleto, Kipar: Larnaka, Njemačka: Nirnberg, Rumunija: Sinaja, Rusija: Kostroma, Slovenija: Maribor, Srbija: Mali Idoš, Vranje, Turska: Gaziantep, Ukrajina: Harkov.

ŽELJENO PARTNERSTVO

Prije svega sa kulturnim centrima Evrope i svijeta, ali i drugim gradovima koji iskazuju spremnost za saradnju, kroz ekonomsku saradnju, kulturnu saradnju te saradnju na nivou obrazovnih institucija.

🌐 www.cetinje.me

☎ +382 41 231 755

✉ gradonacelnik@cetinje.me | kabinet@cetinje.me

OPŠTINA ANDRIJEVICA

Andrijevica se nalazi u sjeveroistočnom dijelu Crne Gore. Zahvata prostor od 340 km², okružena visokim planinama, Komovima, Bjelasicom i Prokletijama, koje čine prirodni okvir ove opštine. Među njima se prožima, kao nit, dolina Lima koja ima ulogu spajanja ovih raznovrsnih prostora, pa sa njom čine jedinstvenu geografsku cjelinu.

Kulturno – zabavni život organizuje se u okviru djelatnosti javne ustanove *Centar za kulturu i sport* osnovane 1994. godine.

Centar za kulturu i sport djeluje u novootvorenoj zgradi *Doma kulture*, koja je izgrađena posle više od 30 godina, gdje se u novim uslovima uz pomoć plejade istaknutih pjesnika, slikara, muzičara i ljubitelja ove sredine u toku cijele godine organizuje niz kulturno zabavnih manifestacija, izložbi, koncerta, poetskih večeri.

Centralna manifestacija u okviru ovih aktivnosti su svakako *Andrijevački dani kulture* koji se organizuju svakog jula u čast *Dana opštine* i svojim sadržajima obogaćuju život žiteljima i gostima. U okviru *Centra za kulturu* djeluje i Gradska biblioteka i čitaonica koja ove godine slavi 110 godina postojanja.

Centar je i izdavač časopisa *Vremekazi*, osmišljenog kao specijalan vodič kroz prošlost, sadašnjost, a ka budućnosti ovih prostora u kulturno-obrazovnom smislu.

PARTNERSKI GRADOVI

Srbija: Čajetina, Leposavići

ŽELJENO PARTNERSTVO

Opština Andrijevica je zainteresovana za partnerstva sa svim opštinama sa kojima ih povezuju prirodni, privredni, industrijski, kulturno-istorijski i drugi potencijali, posebno u oblastima turizma, poljoprivrede, kulturno-istorijskih i drugih potencijala.

🌐 www.opstinaandrijevica.me

☎ +382 51 230 690

✉ soandrijevica@t-com.me

OPŠTINA BAR

Opština Bar, smještena između Jadranskog mora i Skadarskog jezera, jedan je od najrazvornijih regiona u Crnoj Gori kada su u pitanju prirodni, privredni, industrijski i kulturno-istorijski potencijali. Sa više od 46 km obale, Bar nudi predivne plaže, uvale i turističke sadržaje koji privlače posjetioce iz cijelog svijeta. Prirodni rezervat Skadarskog jezera, kao najveće slatkovodno jezero na Balkanu, nudi jedinstvenu floru i faunu, kao i mogućnosti za ribolov, kajakarenje i posmatranje ptica, što doprinosi razvoju održivog turizma. Privredni razvoj Bara uglavnom se oslanja na njegovu luku, koja je najvažniji pomorski centar Crne Gore i ključna tačka za međunarodnu trgovinu i transport. Luka Bar je strateški važna za povezivanje Jadranskog mora sa srednjom Evropom, čime doprinosi razvoju logističke, trgovinske i transportne industrije. Pored toga, Bar je poznat po poljoprivrednim resursima, posebno po maslinarstvu, koje ima dugu tradiciju u ovom području. Bar je dom jedne od najstarijih maslina na svijetu, Stare masline u Mirovici, i ističe se kao značajan centar proizvodnje visokokvalitetnog maslinovog ulja.

Industrijski sektor Bara obuhvata različite grane, uključujući poljoprivrednu, građevinsku i trgovačku industriju. Razvoj novih poslovnih zona i ulaganja u infrastrukturu stvorili su povoljne uslove za dalji rast industrijskog sektora.

Kada je riječ o kulturno-istorijskim potencijalima, Bar se ponosi svojim bogatim nasljeđem. Stari grad Bar, sa ostacima srednjovjekovnih zidina, crkava i utvrđenja, jedan je od najvažnijih arheoloških lokaliteta u zemlji, koji svjedoči o dugoj i turbulentnoj istoriji ovog područja. *Dvorac kralja Nikole*, sagrađen u 19. vijeku, služi kao podsjetnik na period crnogorske monarhije i danas je značajna turistička atrakcija. Bar je takođe domaćin brojnih kulturnih manifestacija, poput *Barskog ljetopisa*, koji okuplja umjetnike i izvođače iz cijelog regiona, čime se dodatno ističe kao kulturni centar Crne Gore. Zbog svoje strateške lokacije, prirodnih bogatstava, razvijene infrastrukture i kulturno-istorijskih znamenitosti, Bar predstavlja opštinu sa ogromnim potencijalom za razvoj u različitim sektorima, uključujući turizam, industriju i privredu.

PARTNERSKI GRADOVI

Srbija: Požarevac, Bor, Kula, Mali Idoš, Kragujevac, Rusija: Čerepovec, Kursk, ski okrug Padoljsk, Italija: Bari, ; Njemačka: Nirnberg, Poljska: Okrug Pjasečno, Ukrajina: Mauripolj, Bar, Turska: Bornova, Kučukkuju, Adana, Kina: Distrikt Hongkou, Šangaj, Ningbo, Albanija: Elbasan, Slovenija: Maribor, Grčka: Krf, BiH: Sarajevo; Općina Stari, Živinice, Hrvatska: Vodnjan, Sjeverna Makedonija: Resen, Rumunija: Konstanca, Bugarska: Burgas, Francuska: Baje (Bayeux);

ŽELJENO PARTNERSTVO

Bar je zainteresovan za saradnju sa svim gradovima koji u svojoj agendi imaju razvoj i unapređenje ekonomije, trgovine, kulture i obrazovanja, kao i gradovima koji su spremni da dijele svoja znanja i iskustva u oblasti urbanog razvoja, zaštite životne sredine, tehnologije i inovacija.

 www.bar.me

 +382 30 301 400

 opstinabar@bar.me

OPŠTINA BERANE

Opština Berane nalazi se u sjeveroistočnom dijelu Crne Gore, na preko 600 metara nadmorske visine, u plodnoj dolini rijeke Lim, između planina: Bjelasice, Smiljevice, Turjaka i Mokre planine.

Privredu opštine Berane karakteriše pretežno privatni sektor u kojem dominiraju djelatnosti trgovine, turizma, ugostiteljstva, drvoprerađivačka industrija i prehrambena industrija.

Ova oblast je karakteristična po raskošnim ljepotama prirode: planinama, rijekama, jezerima i izobiljem zelenih površina. Nadomak grada nalazi se ski-lift koji vodi do skijališta na Skrivenoj i Smiljevici. Rijeka Lim sa svojim pritokama predstavlja značajan hidropotencijal opštine Berane. Glečerska jezera: Pešića jezero, Veliko i Malo Ursulovačko, Veliko i Malo Šiško jezero. Opština Berane raspolaže prirodnim bogatstvima i kulturno-istorijskim spomenicima koji predstavljaju dio istorijskog i kulturnog nasleđa. Ostaci materijalne kulture Ilira, Kelta, Rimljana i drugih sačuvani su i izloženi u Polimskom muzeju. Oni predstavljaju dokaz o vjekovnom postojanju raznih kultura na prostoru današnje opštine Berane. Manastiri Đurđevi Stupovi, Šudikova, Uroševica i Čelije, džamija u Beranama, zajedno sa drugim istorijskim spomenicima, svjedoče o bogatstvu kulturnog nasljeđa.

Opština Berane, sa geografskim raznovrsnostima, dugom istorijom i kulturnom baštinom, predstavlja mjesto sa izuzetnim potencijalom za različite oblike turizma.

Sa povoljnim saobraćajno-geografskim položajem, Berane, novim putem Jezerine–Lubnice, dužine 15 kilometara, zajedno sa tunelom Klisura od 2,8 km pruža nove mogućnosti za turizam i ukupni ekonomski razvoj sjevera.

PARTNERSKI GRADOVI

Italija: Teramo, Srbija: Čukarica (Beograd), Subotica, Vrnjačka Banja, Rusija: Kostromski rejon, Luksemburg: Esch –sur –Alzette, Dudelanž, BiH: Zavidovići, Turska: Opština Čili, Adana-Karaisali, , Sjeverna Makedonija: Staro Nagoričane;

ŽELJENO PARTNERSTVO

Partnerstva sa opštinama/gradovima čija iskustva mogu biti dragocjena u procesu pristupanja EU.

🌐 www.berane.me

☎ +382 51 231 973

✉ opstinaberane@t-com.me

OPŠTINA BIJELO POLJE

Opština Bijelo Polje nalazi se na sjeveroistoku Crne Gore, uokvirena sa juga planinom Bjelasicom, a sa sjevera planinom Lisom. Predstavlja saobraćajno, trgovačko i kulturno-obrazovno čvorište crnogorskog sjevera.

U Bijelom Polju se razvijaju mala i srednja preduzeća, uslužne djelatnosti, proizvodnja zdrave hrane, prerada mesa i rekreativni turizam. Veliki napredak je vidan naročito u izgradnji putne infrastrukture.

Svježina Bjelasice, hladovina Lise, prostranstva stožersko-baričke i koritske visije, ljepote Đalovića pećine, bistre rječice, brojni mineralni izvori i zdrava hrana privlače eko-turiste.

Pećina nad Vražijim firovima - Đalovića pećina koja se nalazi u Đalovića klisuri u kanjonu bjelopoljske rijeke Bistrice, prema mišljenju većine speleologa najperspektivnija je i najljepša pećina u Crnoj Gori. Na sjevernoj strani planine Bjelasice gradi se moderan Ski centar Cmiljača, koji će u potpunosti promijeniti sliku Bijelog Polja, ne samo kao nove turističke destinacije, nego i valorizacijom poljoprivrednih resursa planine Bjelasice.

Bijelo Polje je prepoznatljivo po brojnim kulturnim manifestacijama kao što su *Internacionalni festival tamburaških orkestara*, *Ratkovićeve večeri poezije* – međunarodna manifestacija posvećena crnogorskom književniku Ristu Ratkoviću, održava se svake godine od 1970. godine i od tada se dodjeljuje književna nagrada *Risto Ratković* za najbolju knjigu poezije objavljenu između dvije manifestacije, kao i tri nagrade *Ratkovićevih večeri poezije* za pjesnike do 27 godina; *Festival Dramskih amatera Crne Gore*, *Internacionalni Džez festival*, *Internacionalni likovni susreti "Stari most"*, *Bjelopoljsko likovno proljeće*, *Ušće fest Bijelo Polje*.

PARTNERSKI GRADOVI

Bugarska: Svištov, Turska: Burhanija, Sjeverna Makedonija: Strumica;

ŽELJENO PARTNERSTVO

Ekonomski razvoj, zaštita životne sredine, unapređenje energetske efikasnosti, prekogranična saradnja, unapređenje produktivnosti i konkurentnosti ekonomskih, ruralnih, kulturnih i prirodnih resursa, socijalna i ekonomska kohezija kroz zajedničke akcije u cilju poboljšanja poslovne, socijalne i institucionalne infrastrukture, zaštita osoba sa invaliditetom.

🌐 www.bijelopolje.co.me

☎ +382 50 432 630

✉ predsjednik@bijelopolje.co.me | kabinet@bijelopolje.co.me

OPŠTINA BUDVA

Budva je smještena na središnjem dijelu crnogorskog primorja, na obali Jadranskog mora. Sa površinom od 122 km², Budva je istorijski i kulturni centar, ali i nezaobilazno turističko odredište. Zbog svoje bogate prošlosti, Budva je oduvijek bila mjesto susreta različitih kultura i civilizacija, što je ostavilo snažan pečat na njoj arhitekturi i tradiciji.

Osnovna privredna djelatnost u Budvi je turizam, koji se temelji na njenim prirodnim ljepotama, obali i starim gradskim lokalitetima. Pored turizma, važnu ulogu u ekonomiji grada imaju i trgovina, ugostiteljstvo i uslužne djelatnosti, koje omogućavaju svakodnevnu dinamiku života u ovom jadranskom mjestu.

Budva je poznata po organizaciji mnogih kulturnih manifestacija, među kojima je najpoznatiji *Grad teatar* - festival koji traje više od 25 godina. On je od velikog značaja za kulturni život grada, čineći Budvu središtem kulturnih zbivanja tokom ljetnih mjeseci. U Budvi se takođe nalaze četiri kulturne ustanove, među kojima je najpoznatija *JU Muzeji, galerija i biblioteka*. Ova institucija čuva i prezentuje kulturno-istorijsko naslijeđe grada, a u njenom sastavu nalazi se i *Muzej grada Budve*, koji prikazuje bogatu istoriju ovog područja. Pored muzeja, značajnu ulogu u kulturnom životu grada imaju i brojni kulturni centri i galerije, koje tokom godine organizuju izložbe, predstave i druge kulturne aktivnosti.

Grad je poznat po svojoj specifičnoj arhitekturi, gdje se prepliću starinski stilovi sa modernim građevinama, što čini Budvu prepoznatljivom na kulturnoj i turističkoj mapi regiona. Ne samo da je značajno odredište za turiste, već i simbol kulturnog spoja različitih civilizacija, koji je oblikovao njen jedinstveni karakter.

U okolini Budve nalaze se i druge značajne turističke destinacije, kao što su plaže, prirodni parkovi i lokaliteti poput ostrva Sveti Nikola, koja dodatno podstiču razvoj turizma i privlače posjetioce iz cijelog svijeta.

PARTNERSKI GRADOVI

Bosna i Hercegovina: Opština Stari grad Sarajevo, Laktaši, Češka: Prag, Valašski Meziříč, Hrvatska: Makarska, Pakarac, Italija: Rimini, Pataccatio, Makedonija: Ohrid, Rusija: Istočni administrativni okrug Grada Moskve, Slovačka: Banská Bystrica, Slovenija: Celje, Srbija: Velika Plana, Skupština grada Novi Sad, Čukarica, Ukrajina: Kijev

ŽELJENO PARTNERSTVO

Kultura, realizacija zajedničkih projekata i sl.

🌐 www.opstinabudva.com
☎ +382 33 403 812 | +382 33 451 257
✉ info@budva.me

OPŠTINA DANILOVGRAD

Opština Danilovgrad nalazi se u središnjem dijelu Crne Gore. Zauzima površinu od 501 km². Graniči se južno sa sa glavnim gradom Crne Gore Podgoricom, sjeverozapadno i sjeverno sa industrijskim centrom Nikšićem, jugozapadno i zapadno sa prijestonicom Crne Gore Cetinjem i sjeveroistočno sa zimskim turističkim centrom Kolašinom, sa kojima je povezana dobrim saobraćajnim komunikacijama.

Bjelopavlička ravnica zauzima površinu od oko 160 km². Kroz ovu plodnu niziju protiče rijeka Zeta koja obiluje ribom raznih vrsta i izletišta, što daje mogućnost za intenzivan razvoj kako poljoprivrede tako i turizma. Na jugozapadu se prostire planina Garač, sa najvišim vrhom od 1436 metara, a sjeveroistočno se uzdiže planina Prekornica, sa najvišim vrhom od 1927 m.

Planinski dio je bogat šumom, a postoje i značajna nalazišta arhitektonsko-građevinskog kamena. Planinski predjeli su pogodni za razvoj turizma, a naročito na prostorima Vukotice, Studenog, Ponikvice, Borovog Dola, Ivanj Uba i Topolova.

Na teritoriji opštine nalaze se Manastir Ostrog i Manastir Ždrebaonik, koje godišnje posjećuje veliki broj hodočasnika iz cijelog svijeta, i vjerski turizam je vrlo razvijen.

Takođe, *Umjetnička kolonija Danilovgrad*, sa tradicijom od preko 50 godina rada i značajnim fondom umjetnina, *Zavičajni Muzej* i *Centar za kulturu*, kao značajne institucije kulture aktivno rade na razvoju kulturno-umjetničke ponude grada.

PARTNERSKI GRADOVI

Holandija: Rosendal, Rusija: Serpuhov, Srbija: Crvenka, Ukrajina: Donjeck, BiH: Jablanica i Konjic; Poljska: Grodisk Mazovjecki.

ŽELJENO PARTNERSTVO

Saradnja na osnovu zajedničke procjene uslova i mogućnosti u oblastima - privreda, poljoprivreda, kultura, sport i vjerski turizam.

🌐 www.danilovgrad.me

☎️ +382 20 812 101 | +382 20 810 140

✉️ pressiprotokol@danilovgrad.me | kabinet.predsjednika@danilovgrad.me

OPŠTINA GUSINJE

Gusinje je smješteno u neposrednoj blizini granice sa Albanijom, na sastavu rijeka Vruje i Grnčara, jugozapadnom dijelu Plavsko-gusinjskog basena, na oko 920 m nadmorske visine, ispod strmih padina Prokletija na jugu i Lipovice, grebena i Visitora na sjeveru.

Opština Gusinje ima nekoliko osnovnih djelatnosti od kojih je ključna poljoprivreda, zatim turizam, građevinarstvo i sl. Izuzetno veliko bogatstvo i raznovrsnost turističkih resursa, naročito prirodnih (planine, klima, vode, biodiverzitet) svrstava gusinjske Prokletije među perspektivne planine za razvoj dvosezonskog planinskog turizma – ljetnjeg rekreacionog i zimsko-sportskog u Crnoj Gori.

Kulturno-istorijsko nasleđe je raznovrsno, što je posljedica različitog etničkog sastava. Ovdje se nalaze ostaci prvih naseobina – gradina iz neolita, bakarnog i bronzanog doba, perioda formiranja i utvrđivanja ilirskih plemena Labeata i Autarijata, a naročito iz vremena Rimske uprave koja je dugo trajala (ostaci rudnika kod sela Kruševa, Latinske crkve u selu Dolja, latinskog groblja u selu Višnjaju na putu Gusinje-Plav, ostaci vojnih postaja, mostova i mijokaza, prvenstveno na putu Skadar-Duklja-Gusinje-Plav-Peć, itd.)

Brojni su spomenici kulture orijentalnih karakteristika, kao što su kule Balića, Mulamekića, Radonjića, Lalića, Bajrovića, Koljenovića, Kadrića, Kukića, Hasandekića, Bojovića i dr. Pažnju privlače i stara urbana jezgra, brojne seoske džamije i crkve. Iz ovog perioda ostala su utvrđenja Kršla u Gusinju i Jerinin grad u Zagrađu, kao i brojna mramorja.

Najnoviji razvoj područja nametnuo je nove oblike kulturnog okupljanja i zajedničkog druženja, ali ni stari nijesu zaboravljeni, kao što su narodni sabori o vjerskim praznicima i pazarni dani (četvrtkom) u gradskom naselju.

Od tradicionalnih običaja poznata je gusinjska omaha koja se održava 5. maja, kada se kače i hopaljke koje organizuju devojke. U maju se održava smotra folklora i kulturna manifestacija *Mejra šeta mermerli sokakom* i dječiji maskenbal. Od 2002. godine održava se tradicionalna kulturna manifestacija *Gusinjsko ljeto*.

PARTNERSKI GRADOVI

Albanija: Puka, Plan, Srbija: Ivanjica;

ŽELJENO PARTNERSTVO

Kultura, realizacija zajedničkih projekata i sl.

🌐 www.opstinagusinje.me

☎ +382 51 250 157

✉ predsjednik@opstinagusinje.me

OPŠTINA HERCEG NOVI

Na značajnom i atraktivnom prostoru između najviše planine dinarskog masiva Orjena (1895 m) i ulaza u jedan od najljepših zaliva svijeta Boku Kotorsku, smjestio se amfiteatralno Herceg Novi, najmlađa srednjovjekovna građevina na Jadranu.

Na raskrsnici istoka i zapada, Herceg Novi je tokom istorijskih preplitanja bio izložen uticajima različitih kultura i vjera, što je, dovelo do današnje, jedinstvene sinteze različitih stilova. Tokom burne istorije, kao da su se ljudi neprestano takmičili sa prirodom u stvaranju neprolaznih ljepota. Na tlu grada smjenjivale su se civilizacije, ostavljajući za sobom dubok trag na njegov izgled i doprinos neprocjenjivom kulturnom i istorijskom bogatstvu. Tu se izdvajaju: Sat kula, Forte mare, Kanli kula, Španjola, Citadela, Mamula i Arza, Gradski muzej *Mirko Komnenović*, Manastir Savina, Crkva Svetog Arhandela Mihaila, Crkva Svetog Jeronima, Crkva Svetog Leopolda, Njegoševa škola, Kuća nobelovca Iva Andrića, Paviljon Gradske muzike, Titova vila *Galeb*.

Herceg Novi je grad koji živi tokom čitave godine, upravo zahvaljujući brojnim kulturnim i sportskim aktivnostima koje se ovdje tradicionalno odvijaju, kao što su *Praznik Mimoze*, *Hercegnovski zimski salon*, *Hercegnovski filmski festival*, *HAPS – Hercegnovske aprilske pozorišne svečanosti*, *Dani muzike*, *Trg od knjige*, *Guitar Art summer fest*, *Operski festival Operosa*.

Prirodne ljepote (zaliv i planine) kao i jedinstvena mediteranska klima pogodna za cjelogodišnji turizam i poljoprivredu. Herceg Novi ima privredni potencijal za uzgoj maslina, citrusa i povrća, vinogradarstvo, zdravstveni turizam, razvoj IT sektora, stvaranje održivih izvora energije – solarnih panela. Industrijski potencijal je ribolov i prerada ribe, prehrambena industrija, remont brodova razvoj infrastrukture.

PARTNERSKI GRADOVI

BiH: Grad Trebinje, Opština Kotor Varoš, Opština Foča, Srbija: Grad Loznica, Gradska Opština Zemun, Gradska Opština Zvezdara, Opština Bačka Topola, Opština Mali Zvornik, Opština Beočin, Opština Čajetina, Slovenija: Gradska Opština Novo Mesto, Gradska Opština Kranj, Italija: Opština Barleta, Rusija: Volgorječenski, Francuska: Grad Vaureal, Norveška: Opština Levan-ger, Sjeverna Makedonija: Grad Bitolj, Slovačka: Grad Senjec, Kina: Grad Heidín;

ŽELJENO PARTNERSTVO

Partnerstvo i saradnja u oblasti kulturne razmjene, sporta, edukacije, razvoja zdravstvenog turizma, razvoja cijelogodišnjeg turizma, razvoja IT sektora, poboljšanja energetske efikasnosti, zaštite životne sredine, unaprijeđenja privrede i preduzetništva, inovacija i istraživanja.

🌐 www.hercegnovi.me

☎ +382 31 321 052

✉ medjunarodna.saradnja@hercegnovi.me | kabinet@hercegnovi.me

OPŠTINA KOLAŠIN

Opština Kolašin se posljednjih godina ubrzano razvija u oblasti turizma, poljoprivredne proizvodnje, mikro, malih i srednjih preduzeća, šumarstva i drvoprerađivača, kao i flaširanje vode koja je A klase. Najznačajniji prirodni potencijal opštine Kolašin su rijeka Tara, Nacionalni park Biogradsko jezero koji je jedan od tri poslednje prašume u Evropi i planinski masivi Bjelasice, Sinjajevine, Prokletija i Komova.

Od privrednih potencijala izdvajaju se turistički kapaciteti, hoteli visoke kategorije koji pružaju posjetiocima izvrsnu ponudu smještaja, kao i Ski resorti Kolašin 1600 i Kolašin 1450.

Kolašin je i domaćin *Internacionalnog tango kampa*, *Festival alternativnog teatra "Korifej"*, *Košarkaškog kampa*, *Kolašin Open Fest-a*.

Velike površine opštine su pod šumama, što predstavlja odličnu bazu za razvoj korišćenja šumskih potencijala kao i valoracija ukrasnog kamena. Postoje značajne mogućnosti za razvoj stočarstva, koje je najzastupljenije i istovremeno ima najveći potencijal za razvoj. Pored razvoja stočarstva, važan je i razvoj ostalih grana, koje predstavljaju dopunu i zaokruživanje razvoja poljoprivrede u cjelini a komplementarne su sa razvojem turizma. Ovaj region posjeduje izuzetne prirodne potencijale kada je u pitanju ljekovito i aromatično bilje kao i šumski plodovi. Opština Kolašin je izuzetno bogata malim vodotokovima, pogodnim za izgradnju minielektrana. Na području opštine Kolašin locirana su i kulturna dobra, od kojih dva pripadaju profanoj, a jedan sekratnoj arhitekturi.

U skladu sa *Zakonom o zaštiti kulturnih dobara*, *Spomen dom Kolašin* je proglašen za kulturno dobro od lokalnog značaja, dok je postupak zaštite kuće Marića kao kulturnog dobra od lokalnog značaja u proceduri.

Na teritoriji opštine Kolašin locirano je 25 kulturnih dobara, od čega su 22 spomen obilježja, uključujući i memorijalne objekte. Kolašin je i *partizanska ratna prijestonica* u kojoj je 1943. godine, održana *Skupština rodoljuba Crne Gore i Boke* na kojoj je konstituisan ZAVNOJ.

PARTNERSKI GRADOVI

Srbija: Prijepolje, Bugarska: Loveč, Norveška: Midrte Gauldal, Ukrajina: Slavenoserbski;

ŽELJENO PARTNERSTVO

Kolašin želi da ostvari partnerstva na bazi ekonomskog razvoja, zaštite životne sredine, unapređenja energetske efikasnosti, prekogranične sradnje, unapređenja produktivnosti i konkurentnosti ekonomskih, ruralnih, kulturnih i prirodnih resursa, socijalne i ekonomska kohezija kroz zajedničke akcije u cilju poboljšanja poslovne i institucionalne infrastrukture.

🌐 www.opstinakolasin.me

☎ +382 20 865 760

✉ kolasin.predsjednik@gmail.com

OPŠTINA KOTOR

Prirodno, kulturno i istorijsko područje Kotora sastavni je dio impresivne Boke Kotorske, jedinstvene prirodne luke na crnogorskoj obali Istočnog Jadrana. Zahvaljujući svojoj izuzetnoj i univerzalnoj vrijednosti uvršteno je u UNESCO Listu svjetske baštine 1979. godine. Definicija zaštićenog područja 2011. godine obuhvatila je čitav zaliv. „Prirodno i kulturno-istorijsko područje Kotora” predstavlja skladnu kombinaciju razolikih prirodnih fenomena i izgrađene baštine. Uz Kotski i Risanski zaliv, sastavni dio zaštićenog područja, Boka Kotorska obuhvata Tivatski zaliv i HercegNovski zaliv. Sa svojim raznovrsnim i specifičnim prirodnim, geografskim, istorijskim i kulturnim obilježjima, Boka Kotorska predstavlja kulturni predio izuzetne i sveopšte vrijednosti. Opština Kotor i oblast Boke Kotorske predstavljaju jedno od najrazvijenijih i najkonkurentnijih područja u Crnoj Gori imajući u vidu demografske i obrazovane potencijale, osnovnu i poslovnu infrastrukturu, kao i nivo razvijenosti zdravstva, kulturne potencijale i bogato istorijsko nasleđe.

Kotor raspolaže bitnim obrazovnim institucijama srednjeg i visokog obrazovanja, koje obezbjeđuju kreiranje ljudskih resursa za rad u pomorstvu i turizmu. Potrebno je istaći istraživačke potencijale Instituta za biologiju mora, kao i aktivnosti Luke Kotor, koji mogu u velikoj mjeri uticati na dalju razvojnu politiku Opštine Kotor, vezano za usmjerenost ekonomskog razvoja zasnovanog na razvoju pomorstva i morskog potencijala.

Istorijsko nasleđe i kulturna baština Kotora na listi UNESCO svjetske kulturne i prirodne baštine, čini 60 odsto ukupne kulturne baštine Crne Gore. Pomenuti potencijali u velikoj mjeri mogu opredjeljivati dalji integrativni ekonomski razvoj Kotora zasnovanog na turizmu i njegovoj povezanosti sa kulturnim i istorijskim nasljeđem.

PARTNERSKI GRADOVI

SAD: Santa Barbara, Mađarska: Segedin, Italija: Kampomarino, Bugarska: Nesebar, BiH: Sarajevo, Srbija: Subotica, Stari Grad Beograd, Hrvatska: Trogir, Kina: Xi'an, Turska: Gaziantep, Antalija i Češka: Prerov.

PRIJATELJSKI GRADOVI

Italija: Venecija; Srbija: Čuprija i Gornji Milanovac; Hrvatska: Dubrovnik, Split i Pula; BiH: Mostar; Severna Makedonija: Ohrid; Grčka: Atina; Rumunija: Krajova;

ŽELJENO PARTNERSTVO

Kotor želi da ostvari saradnju u oblastima održive mobilnosti u priobalnim gradovima, zeleni transport morskim putem; održivi razvoj u turizmu; ruralni, nautički, zdravstveni turizam, investiranje u Kotor, povezivanje na projektnoj osnovi, prerada hrane, zaštita prirodne i kulturne baštine; kultura, kreativne industrije i sport; upravljanje otpadom, edukacija...

www.kotor.me

+382 32 325 862 | +382 32 304 737 | +382 67 279 476

kabinet.predsjednik@kotor.me

OPŠTINA MOJKOVAC

Područje opštine Mojkovac pripada Sjevernom regionu Crne Gore, njegovom izrazito planinskom dijelu. Zahvata srednji dio rječnog toka Tare između planina Bjelasice i Sinjajevine. Ukupna površina opštine je 367 km², što čini 2,6% ukupne teritorije Crne Gore i po površini je jedna od manjih opština u Crnoj Gori.

Osnovne djelatnosti su poljoprivreda, drvoprerađivačka industrija, turizam, metalopreradaivačka industrija, trgovina i ugostiteljstvo, sport i kultura. Podatak da 46,2% od ukupne teritorije zauzimaju šume, dovoljno govori o velikom drvnom bogatstvu kojim raspolaže ova opština.

Stanovništvo mojковаčkog kraja najviše se bavilo poljoprivredom. Stočarstvo je bilo, a u planinskim krajevima i do danas ostalo, primarna privredna grana. Zemljoradnja se razvijala uporedo sa stočarstvom. Ona se odvija na malim seoskim gazdinstvima koja se pružaju duž lijeve i desne obale rijeke Tare.

U Mojkovcu se organizuju mnogi međunarodni sportski događaji kao što su: međunarodni skokovi u vodu, takmičenja u rukometu, atletici, velikom i malom fudbalu, stonom tenisu, skijanju, kajakaštvo, hiking, biking, splavarenje, međunarodni festival *Mojkovačka filmska jesen*, Likovna kolonija, međunarodna smotra folklora, Mojkovačko kulturno ljetovanje.

PARTNERSKI GRADOVI

Srbija: Subotica, Sluvačka: Veliki Meder, Slovenija: Idrija, Hrvatska: Belišće, BiH: Velika Kladuša;

ŽELJENO PARTNERSTVO

Opština Mojkovac želi partnerstva sa svim opštinama i gradovima sa istim ili sličnim djelatnostima i prirodnim potencijalima u oblasti turizma, poljoprivrede, kulture, sporta, unaprjeđenja rada malih i srednjih preduzeća.

🌐 www.mojkovac.me

☎ +382 50 470 273

✉ opstinamojkovac@t-com.me

OPŠTINA NIKŠIĆ

Opština Nikšić, jedna od najvećih u Crnoj Gori, bogata je istorijom, kulturnim nasleđem i prirodnim resursima. Smješten u centralnom dijelu zemlje, Nikšić je saobraćajno dobro povezan, što doprinosi razvoju trgovine i industrije. Tradicionalno, Nikšić je bio poznat po metalnoj industriji i rudarstvu, a poljoprivreda, trgovina i usluge takođe su važni sektori privrede u opštini. Nikšić je poznat i po vodenim potencijalima. Najveće vještačko jezero u Crnoj Gori, Krupačko jezero, smješteno je nedaleko od grada i sa rijekom Zetom igra važnu ulogu u energetici, uz evidentan potencijal za dalji razvoj obnovljivih izvora energije. Industrijska tradicija Nikšića, posebno u rudarstvu i metalurgiji i dalje je prisutna. Kao jedna od najstarijih i najpopularnijih industrijskih fabrika u Nikšiću, posebno se ističe pivara „Trebjesa“, osnovana 1896. godine. Opština posjeduje veliko prirodno bogatstvo u mineralnim sirovinama, šumama, vodom i poljoprivrednom zemljištu. U Nikšiću djeluje Inovaciono preduzetnički centar „TehnoPolis“ – jedan od ključnih aktera u oblasti razvoja inovacija i preduzetništva u Crnoj Gori, a na teritoriji zapadnog Balkana i Evropske unije prepoznat kao pouzdan i respektabilan partner.

Nikšić je grad bogat prirodnim i kulturnim znamenitostima. Jezero Krupac, sa čistom vodom, plažama i sportskim sadržajima, domaćin je poznatog *Lake Festa*. Slano jezero, sa brojnim ostrvima, savršeno je za kupanje i ribolov, dok su Kapetanovo i Grahovsko jezero popularni među ljubiteljima prirode i sporta. Park šuma Trebjesa, tik uz grad, omiljeno je izletišta i rekreativna zona. Kulturno-istorijski spomenici, poput rimskog mosta na Moštanicima i Carevog mosta iz 1894. godine, svjedoče o bogatoj prošlosti Nikšića. Arheološko nalazište Crvena stijena jedno je od najvažnijih praistorijskih nalazišta na Balkanu, dok Dvorac kralja Nikole iz 1880. godine i Tvrđava Bedem, koja datira iz osmanskog perioda, predstavljaju dragocjene spomenike crnogorske istorije. Prepoznatljiv je po bogatom kulturnom životu, sa brojnim manifestacijama i institucijama koje privlače posjetioce iz cijele Crne Gore i regiona. Grad je i univerzitetski centar, sa razvijenim obrazovnim ustanovama. Nikšić posjeduje veliki potencijal za budući razvoj u industriji, turizmu i obnovljivim izvorima energije, što ga čini jednim od najvažnijih centara u Crnoj Gori.

PARTNERSKI GRADOVI

BiH: Gradačac, Tuzla, Bileća, Gacko, Foča, Nevesinje, Jajce, Istočno Novo Sarajevo, Trebinje; Hrvatska: Koprivnica; Italija: Brindisi, Regija Monte Ernici -u čijem sastavu je 17 opština; Španija: Đirona; Makedonija: Ohrid, Kumanovo, Prilep, Strumica, Želino; Slovenija: Murska Sobota, Koper; Srbija: Vrbas, Valjevo, Lazarevac, Arilje, Subotica; Kina: Chifeng;

ŽELJENO PARTNERSTVO

Opština Nikšić teži uspostavljanju plodne saradnje sa gradovima i opštinama iz inostranstva kroz različite oblasti koje mogu unaprijediti kvalitet života i doprinositi razvoju lokalnih zajednica.

OPŠTINA PETNJICA

Opština Petnjica se nalazi u sjeveroistočnom dijelu države. To je planinska opština, koja se prostire na površini od oko 1.100 kvadratnih kilometara.

Ekonomija Petnjice zasniva se uglavnom na poljoprivredi, stočarstvu, šumarstvu i turizmu. Zbog svog planinskog karaktera, ovo područje nudi mogućnosti za razvoj ekološkog turizma i seoskog turizma. Pored toga, stanovništvo se bavi tradicionalnim zanatima.

Petnjica je bogata prirodnim resursima. Obiluje netaknutim šumama, planinskim masivima i rijekama, što čini ovo područje atraktivnim za ljubitelje prirode, planinarenja i ekološkog turizma.

Sa svojim prirodnim ljepotama i specifičnim kulturnim naslijeđem, Petnjica ima potencijala za razvoj turizma. U poslednjim godinama sve više turista dolazi u ovaj kraj, a brojni izleti i aktivnosti u prirodi sve su popularniji. Petnjica je prepoznatljiva po svojoj netaknutoj prirodi, mirnom životu i tradiciji, a u budućnosti bi mogla postati sve značajnija destinacija za ekoturizam.

PARTNERSKI GRADOVI

Makedonija: Opština Petrovec, Luksemburg: Opština Rumelange, Kosovo: Opština Istok, BiH: Opština Ilidža, Kina: Dezhou city – Shandong Province;

ŽELJENO PARTNERSTVO

Opština Petnjica želi da razvija saradnju sa gradovima u oblasti privrede, nauke, kulture, obrazovanja i drugim djelatnostima koje budu od interesa za gradove koji se bratime.

 www.opstinapetnjica.co.me

 +382 51 248 208

 opstina.pt.predsjednik@gmail.com

OPŠTINA PLAV

Opština Plav nalazi se u jugoistočnom dijelu Crne Gore, neposredno do granice prema Albaniji i Kosovu. Opština Plav zauzima površinu od 329 km². Teritorija Opštine smještena je u izvorišnim tokovima Lima i Pečke Bistrice, između Prokletijskih planina. Na osnovu Zakona o nacionalnim parkovima, Prokletije su proglašene petim Nacionalnim parkom u Crnoj Gori na površini od 16 638 ha. Takođe, na teritoriji opštine nalazi se i Plavsko jezero, najveće ledničko jezero u Crnoj Gori.

Osnovne djelatnosti koje su zastupljene u opštini su: turizam, poljoprivreda, drvoprerađiva.

Na teritoriji opštine Plav postoje brojni kulturno-istorijski spomenici, od kojih su neki od najvažnijih: Stara džamija u Plavu, crkva Svete Trojice u Brezojevicama, Kula Redžepagica u Plavu, Stara knjižnica u Plavu i džamija Sultanija u Plavu.

Značajnije tradicionalne kulturno-turističke i sportske manifestacije u Plavu: *Dani borovnice*, *Književni susreti*, *Dani behara*, *Limska regatta*, 30. jul *Dani dijaspore* dolina Grebaja, 1. avgust *Seoske igre* Vusanje.

ŽELJENE OBLASTI SARADNJE

Investiciona ulaganja i saradnja u oblasti poljoprivrede, turizma i kulture.

 www.plav.me
 +382 51 251 420
 kabinet@plav.me

OPŠTINA PLUŽINE

Opština Plužine je po veličini prostora sedma opština u Crnoj Gori. Opština se nalazi na sjeverozapadu Crne Gore, uz granicu Bosne i Hercegovine.

Kroz opštinu protiče rijeka Tara, čiji jedinstveni kanjon je drugi po dubini kanjon u svijetu, poslije kanjona Kolorado u Americi. Opština je bogata šumama, planinskim pašnjacima, na njenoj teritoriji nalaze se neke od važnih planina i turističkih destinacija Crne Gore - Durmitor, Maglić, Volujak i druge, kao i brojna lednička jezera, te zbog svoje izuzetne prirodne ljepote ima izhuzetan potencijal za razvoj turizma.

Najznačajniji kulturno-istorijski spomenik na ovom području je Pivski manastir, sagrađen u XVI vijeku uz obalu rijeke Sinja. Uoči izgradnje HE „Piva“, manastir je, kamen po kamen, prenesen na sadašnju lokaciju. U njemu se trenutno nalazi bogata riznica i 1260m² dobro očuvanih fresaka. Pored Pivskog manastira, manastir Zagade i crkva Šćepanica upotpunjuju kulturnu baštinu pivskog kraja.

PARTNERSKI GRADOVI

Srbija: Opština Kraljevo; Slovenija: Mostje Polje (danas teritorija opštine Ljubljana);

ŽELJENO PARTNERSTVO

Razno

 www.pluzine.me
 +382 40 271 103
 predsjednik@pluzine.me

OPŠTINA PLJEVLJA

Zbog resursa kojima raspolaže, Pljevlja predstavljaju rudarski i energetski centar Crne Gore. Najznačajniji privredni subjekti na teritoriji opštine, koji presudno utiču na ekonomski razvoj i sadašnji status opštine Pljevlja su: Rudnik uglja AD Pljevlja, Termoelektrana (TE) *Pljevlja*, Rudnik olova i cinka *Gradir Montenegro*, kao i veliki broj drvoprerađivačkih preduzeća.

Hidroenergetskim potencijalom na području opštine Pljevlja raspolažu rijeke Čehotina i Voloder.

Pljevaljska opština, prema ukupnoj površini i poljoprivrednim potencijalima, spada među najveće i najznačajnije u Crnoj Gori.

Pljevaljske šume se smatraju šumama koje imaju najveću ekonomsku vrijednost u Crnoj Gori. Površina šuma i šumskog zemljišta je 82,842 ha, što čini 62% teritorije opštine Pljevlja.

Prirodni i ambijentalni uslovi, prirodne ljepote sa prostranstvima šuma, pašnjaka i livada pružaju sve mogućnosti za razvoj ruralnog turizma, posebno na područjima uz gornji tok rijeke Čehotine, od izvorišta do granice sa Bosnom i Hercegovinom. Dio teritorije opštine Pljevlja, koji obuhvata kanjon rijeke Tare, duž desne pritoke Drage, nalazi se unutar granica Nacionalnog parka *Durmitor*, koji je upisan u spisak svjetske prirodne baštine UNESCO i ima veliki potencijal za razvoj ruralnog turizma. Velike su mogućnosti razvoja turizma u ruralnim područjima u obliku agro-turizma i eko-turizma.

Kanjon Tare dužine 78km i dubine od 1000-1333 m (što ga čini najdubljim u Evropi) je svrstan u svjetsku baštinu prirodnih vrijednosti i ekološki rezervat pod zaštitom UNESCO. Pogodan je za rafting i avanturistički turizam. Most na Đurđevića Tari predstavlja turističku atrakciju, a rijeka Čehotina i planina Ljubišnja su atraktivne lokacije za planinski turizam tokom cijele godine.

Pljevlja su bogata i kulturno istorijskim spomenicima od kojih se posebno ističu: *Manastir „Sveta Trojica“* i *Husein pašina džamija* iz XVI vijeka, kao i nalazište starog rimskog grada *Municipium S* u čijim je nekropolama pronađena *Diatreta*, staklena rimska čaša, jedna od pet koliko ih ima u čitavom svijetu.

PARTNERSKI GRADOVI

Slovenija: Velenje, BiH: Gračanica, Srbija: Babušnica, Paraćin, Voždovac, Užice, Ukrajina: Marganec, Hrvatska: Virovitica;

ŽELJENO PARTNERSTVO

Partnerstva na bazi ekonomskog razvoja, zaštite životne sredine i prekogranične sradnje.

🌐 www.pljevlja.co.me

☎ 382 52 321 305

✉ opstinapv@t-com.me

OPŠTINA ROŽAJE

Rožajska opština zahvata površinu od 432 km². Rožaje je jedina opština u Crnoj Gori koju karakteriše izrazita demografska mladost. Prosječna starost stanovništva je 35,8. Procjenjuje se da izvan opštine Rožaje živi više stanovnika porijeklom sa ovog prostora nego što ih ima sama opština. Iz ovog kraja stanovništvo se najčešće iseljavalo prema Turskoj, Bosni i Hercegovini, Makedoniji, Kosovu i Metohiji, a u novije vrijeme prema zapadnoevropskim zemljama: Njemačkoj, Luksemburgu, Švajcarskoj i Francuskoj.

Prostor opštine Rožaje se nalazi na sjeveroistoku Crne Gore. Zahvata površinu od 415km² ili 3,16 % teritorije Crne Gore. Teritorija opštine predstavlja prirodnu vezu Crne Gore sa Republikom Kosovo i dalje sa Sjevernom

Makedonijom u jednom pravcu i Republikom Srbijom u drugom smjeru.

Opština Rožaje se graniči sa opštinama: Berane i Petnjica u Crnoj Gori, Tutinom u Srbiji i sa opštinama Peć i Iсток sa Kosovom.

Rožajska opština bogata je prirodnim, privrednim, industrijskim, kulturno-istorijskim i drugim potencijalima. Ima izuzetni turistički potencijal, bogat fond šumskog etata i šumskog zemljišta, kvalitetno poljoprivredno zemljište, energetske potencijale i obnovljive izvori energije, povoljne prirodne uslove za proizvodnju organske hrane. Izrađena su planska dokumentacija za određene turističke lokalitete kao i lokalitete za razvoj stanovanja (DUP Centar 2 i LSL Hajla i Štedim). Povoljan geografski i geostrateški položaj.

PARTNERSKI GRADOVI

Sjeverna Makedonija: Opština Kavadarci, BiH: Grad Goradžde, Opština Ilidža, Bugarska: Opština Pernik, Francuska: Beton, Slovenija: Opština Lenart, Turska: Kirklareli, Kutahya, Gradska Opština u Istanbulu – Bajrampaša;

ŽELJENO PARTNERSTVO

Partnerski odnos sa nekom od Opština sličnih geografskih i drugih karakteristika iz zemalja kao što su Austrija, Njemačka, Luksemburg, Italija, Slovenija, Hrvatska, Srbija, Kosovo i sl, kao i saradnja sa ostalim opštinama na osnovu zajedničke procjene uslova i mogućnosti buduće saradnje, u oblastima kao što su privreda, kultura, nauka, obrazovanje i druge.

🌐 www.rozaje.me

☎ +382 51 270 430

✉ opstina_rozaje@t-com.me

OPŠTINA ŠAVNIK

Opština Šavnik nalazi se u sjevernom dijelu Crne Gore. Teritorija opštine smještena je na padinama, u dolinama i na površima planinskih masiva: Durmitora, Sinjavine, Moračkih planina i Vojnik.

Šavnik je poznat po prirodnom fenomenu – u danima oko ravnodnevce sunce se rađa i zalazi dva puta u toku dana.

Raznovrsnot i bogatstvo kulturno-istorijskog nasleđa može se vidjeti na primjerima arheoloških lokaliteta, nekropola sa stećcima i srednjovjekovnih manastira. Najznačajnije spomenike sakralne arhitekture u opštini Šavnik predstavljaju manastir Podmalinsko i manastir Bijela.

Na ovom prostoru sačuvan je značajan broj objekata autentične tradicionalne arhitekture sela (kuće od kamena i brvana) i katuna (kolibe, savardaci) i mlinovi (za mljevenje brašna), vodenice podizane na rečnim tokovima.

Po svojim prirodnim karakteristikama prostor opštine Šavnik predstavlja veliki turistički potencijal zbog prirodnih ljepota i raznovrsnosti ponude, naročito u dijelu eko-turizma. Kanjon Nevidio, koji je postao brend ne samo Šavnika, već i Crne Gore, godinama bilježi veliki broj posjetilaca i ljubitelja kanjoninga i ekstremnih sportova iz svih krajeva svijeta.

Poslove razvoja kulture, sporta i medija na području opštine vrši javna ustanova *Centar za kulturu, sport i medije*. U Šavniku postoji i biblioteka sa oko 2.500 naslova i 3.500 knjiga.

ŽELJENO PARTNERSTVO

Razno.

🌐 www.savnik.me

☎ +382 40 266 103 | +382 40 266 231

✉ predsjednik@savnik.me

OPŠTINA TIVAT

Tivat je površinom najmanja opština u Crnoj Gori, graniči se sa opštinama Herceg Novi i Kotor. Tivat moderan mediteranski grad orijentisan na razvoj turizma i komplementarnih privrednih grana. U Tivtu je Porto Montenegro – velika marina za jahte sa luksuznim naseljem i svim pripadajućim sadržajima. Veliki investicioni projekat, poput ovog, Luštica Bay, razvija se na tivatskom dijelu poluostrva Luštica, gdje nastaje grad na nekada pustom dijelu obale. Povezan je sa cijelim svijetom, morem ali i vazdušnim linijama, zahvaljujući vazdušnoj luci koja je smještena baš u Tivtu.

Tivat je grad kulture i ona je sastavni dio turističke ponude, koja značajno utiče na produžetak sezone i vanpansionsku potrošnju. Tivat je grad sporta u kojem je aktivno više od 40 sportskih klubova, a izgradnjom novih sportskih objekata, uticaće se na razvoj sportskog turizma.

Tivat krasi brojni hoteli najviše kategorije, restorani i kafei najraznovrsnije ponude, privatni smještaji koji mogu zadovoljiti i najzahtjevnijeg gosta, brojni sadržaji, prirodne oaze...ali ga krasi i njegovi ljudi koji sa Tivtom rastu i koji ga određuju.

Tivat je jedna od najmanjih ali i najrazvijenijih crnogorskih opština. Tivat je simbioza modernih objekata i tradicionalnih jedinstvenih ambijentalnih cjelina. On je spoj novog i starog, običaja i bogate tradicije lokalnog stanovništva i kosmopolitskog duha ljudi iz cijelog svijeta, koji Tivat biraju za život i odmor. Tivat je mnogo svjetova u jednom.

U Tivtu se organizuju brojne kulturne aktivnosti kao što je *Bokeljska noć* u Donjoj Lastvi, *Tradicionalni lastovski karneval*, *Žućenica fest*, 25. maj – *Dan mladosti*, *Turistički cvijet*, *Tivatske kulturno ljeto*, *Fešte na plaži*, *Fešte od rogača*, *Bočarska olimpijada*, *Lastovske svečanosti*, *Novembarski dani kulture*.

PARTNERSKI GRADOVI

Rusija: Aleksin, Kina: Jiading (Šangaj), Sjeverna Makedonija: Karpoš (Skoplje), BiH: Konjic, Italija: Mola di Bari (Italija), San Giacomo degli Schiavoni (regija Molize), Srbija: Novi Sad, Sremski Karlovci, Ub, Slovenija: Piran, Hrvatska: Trogir, Rumunija: Giurgiu;

ŽELJENO PARTNERSTVO

EU projekti, obrazovanje, sport, kultura, dobre prakse upravljanja na lokalnom nivou, primjena savremenih EKO standarda u oblasti komunalnih djetatnosti.

🌐 www.opstinativat.me
☎ +382 32 661 340
✉ kabinet@opstinativat.me

OPŠTINA TUZI

Smještena na ključnom koridoru između Crne Gore i Albanije, opština Tuzi predstavlja idealnu tačku za regionalnu trgovinu i saobraćajnu povezanost. Opštinu Tuzi karakteriše dinamičan ekonomski razvoj, zahvaljujući kontinuiranom razvoju poljoprivrede, industrije i turizma.

Bogatstvo prirodnih resursa, poput Skadarskog jezera i kanjona rijeke Cijevne, pruža jedinstvenu osnovu za ulaganja u održivi razvoj i ekoturizam. Sa neiskorišćenim prirodnim i kulturnim blagom, Tuzi nude široke mogućnosti za investicije u seoski, vinski i avanturistički turizam.

Zahvaljujući blizini glavnih saobraćajnica, luke i aerodroma, opština Tuzi je strateški pozicionirana za razvoj logističkih i distribucijskih centara. Povoljan poslovni ambijent uz brojne olakšice i administrativnu podršku čine Tuzi privlačnim za domaće i strane investitore. Uz to, efikasna lokalna administracija posvećena je pružanju maksimalne podrške investitorima kroz brze procedure i profesionalne usluge.

Raznolikost etničkih grupa i bogata kulturna baština stvaraju jedinstven spoj tradicije i modernosti, privlačeći investicije u kreativne sektore.

Konstantna ulaganja u modernizaciju puteva, elektroenergetsku mrežu i digitalnu infrastrukturu garantuju stabilan rast i povoljne uslove za poslovanje

Snažna povezanost sa dijasporom otvara dodatne mogućnosti za investicije, povezivanje i razvoj lokalne ekonomije kroz kapital i iskustvo iz inostranstva. Razvojni potencijali Opštine Tuzi su brojni, od poljoprivrede, industrije, turizma, prerke logistike/trgovine/transporta, do energetike i obnovljivih izvora energije.

PARTNERSKI GRADOVI

SAD: Rochester Hills i BiH: Opština Sarajevo Centar, sastavna opština Grada Sarajeva;

ŽELJENO PARTNERSTVO

Saradnja u svim oblastima.

 www.tuzi.org.me

 +382 20 875 167

 tuzi@tuzi.org.me

OPŠTINA ULCINJ

Opština Ulcinj smeštena je na jugu Crne Gore i ima nekoliko ključnih privrednih delatnosti koje su značajne za njen razvoj. Osnovna razvojna djelatnost je turizam. Ulcinj je poznat po svom turističkom potencijalu, zahvaljujući dugim i pješčanim plažama (Velika plaža, Ada Bojana), povoljnim klimatskim uslovima, kao i kulturno-istorijskom nasleđu. Turizam je jedna od glavnih grana privrede i osnova ekonomske aktivnosti u opštini.

Ulcinjska ravnica je pogodna i za poljoprivrednu proizvodnju, posebno maslinarstvo, voćarstvo i slično. Masline su tradicionalni proizvod ovog kraja i Ulcinj je u širem region prepoznat po svojim starim maslinjacima. Zbog blizine mora i reke Bojane, ribarstvo je takođe jedna od tradicionalnih delatnosti stanovništva.

Glavna kulturna dešavanja u Opštini Ulcinj su: *Ljetnja scena*, *Pjesnička kalimera*, *Sajam knjiga*, *Festival dječje pjesme*.

PARTNERSKI GRADOVI

Kosovo: Opština Peć, Italija: grad Silvi, Regia Abruco, SAD: Staten Island, New York, Poljska: Ogrodzieniec, Luksemburg: Opština Kayl;

ŽELJENO PARTNERSTVO

Partnerstva i saradnja u oblasti obrazovanja, kulture, nauke i tehnologije, sporta, turizma, trgovine i drugih oblasti.

 www.ul-gov.me
 +382 30 412 050
 kabinet@ul-gov.me

OPŠTINA ZETA

Zeta se prostire na površini od 15.305 ha, a sastoji se od 22 naselja. Naselja na teritoriji opštine Golubovci su: Anovi, koji su i sjedište opštine, Balabani, Berislavci, Bijelo Polje, Bistrice, Botun, Vranjina, Vukovci, Golubovci, Goričani, Gostilj, Gošići, Donja Cijevna, Kurilo, Ljajkovići, Mataguži, Mahala, Mitrovići, Mojanovići, Ponari, Srpska i Šušunja.

Najveći dio stanovništva koncentrisan je u naseljima: Golubovci, Mojanovići, Mataguži i Mahala.

Skadarsko jezero i priobalje jezera koja pripada Nacionalnom parku predstavlja izuzetan zaštićeni prirodni resurs. Zona Nacionalnog parka sa Skadarskim jezerom je područje svjetske baštine. Područje jezera koje pripada Crnoj Gori 1995. godine je prema odredbama Ramsarske konvencije upisano u spisak močvara od međunarodnog značaja kao izuzetno stanište ptica močvarica.

Autentičnost ovog kraja ogleda se u ljepoti svih oblika, zadržavajući vjerodostojnost izvornog, ukršteno sa elementima modernog doba i potrebama savremenog čovjeka za udobniji i ljepši život.

Zeta je domaćinska sredina, obiluje prirodnim ljepotama i bogatim kulturnim nasljedom. Protkana je različitim civilizacijskim i istorijskim epohama, čuvajući tajne prošlih vremena.

PARTNERSKI GRADOVI

Kako je u pitanju nova opština do sada nema zaključenih partnerstava.

ŽELJENO PARTNERSTVO

Opština je zainteresovana za partnerstva sa svim opštinama sa kojima ih povezuju prirodni, privredni, industrijski, kulturno-istorijski i drugi potencijali, posebno u oblastima turizma i poljoprivrede.

🌐 www.golubovci.me
☎ +382 20 873 290
✉ pggolubovci@t-com.me

OPŠTINA ŽABLJAK

Nalazi na sjeverozapadu Crne Gore, u srcu durmitorskog područja, u podnožju planine Durmitor. Žabljak, „geografski krov” Crne Gore, sa svojom lokacijom na 1456m nadmorske visine, predstavlja najviše urbano naselje u jugoistočnoj Evropi. Od 1991. godine Crna Gora je ekološka država, a Žabljak je izabran za ekološku prijestonicu.

Nacionalni park Durmitor -uže područje je 1952. godine proglašeno nacionalnim parkom. Odlukom Komiteta UN za obrazovanje, nauku i kulturu UNESCO iz 1977. godine područje rijeke Tare uvršteno je u ekološke rezervate svijeta i u Program „Čovjek i biosfera”. Odlukom istog Odbora iz 1980. godine Durmitor i rijeka Tara su svrstani u svetsku baštinu prirodnih i kulturnih vrednosti. Ukupna površina parka je 39.000 ha. Najveći dio teritorije parka nalazi se u okviru opštine Žabljak, koja je administrativni centar. Sliv rijeke Tare registrovan je u Ekološkom rezervatu biosfere 17. januara 1977. godine i stoga je zaštićen Unesco Konvencijom o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine. Kanjon rijeke Tare, jedinstven po svojoj dubini, na nekim mjestima i do 1300m, drugi je najdublji kanjon na svijetu, posle Velikog kanjona Kolorada u SAD. Tok rijeke Tare je dugačak 150 km i najduža je rijeka u Crnoj Gori

Poljoprivreda je, zajedno sa turizmom, osnova budućeg privrednog razvoja opštine Žabljak. Proglašenje Crne Gore za prvu ekološku državu u svijetu dodatno opravdava takvu razvojnu orijentaciju. Raspoloživi poljoprivredni proizvodni potencijali, bez obzira na određena ograničenja, kojima Durmitorsko područje raspolaže, nezaobilazni su u kreiranju razvoja cjelokupne crnogorske poljoprivrede.

U posljednjih nekoliko godina, u sklopu poljoprivredne djelatnosti, Žabljak je doživio ekspanziju seoskog turizma. Seoski turizam stvara uslove za zadovoljenje potreba sve većeg broja turista koji teže zdravom načinu života i traže doživljaje koji uključuju uživanje u prirodi, tradicionalnu kuhinju, gostoprimstvo domaćinstava u ruralnim sredinama, uživanje u tradiciji i očuvanim običajima i drugim autentičnim doživljajima. Skijalište Durmitor (Savin kuk) ima dva dvosjeda, tri žičare, od kojih je jedna opremljena reflektorima za noćno skijanje, kao i jednu dječiju žičaru. Žabljak ima odlične uslovi i predispozicije za ulaganja u turizam, poljoprivredu i drvoprerađivačku industriju, a Opština nudi niz podsticajnih mjera.

PARTNERSKI GRADOVI

Kina: Suining, Srbija: Vrnjačka Banja, Hrvatska: Delnica;

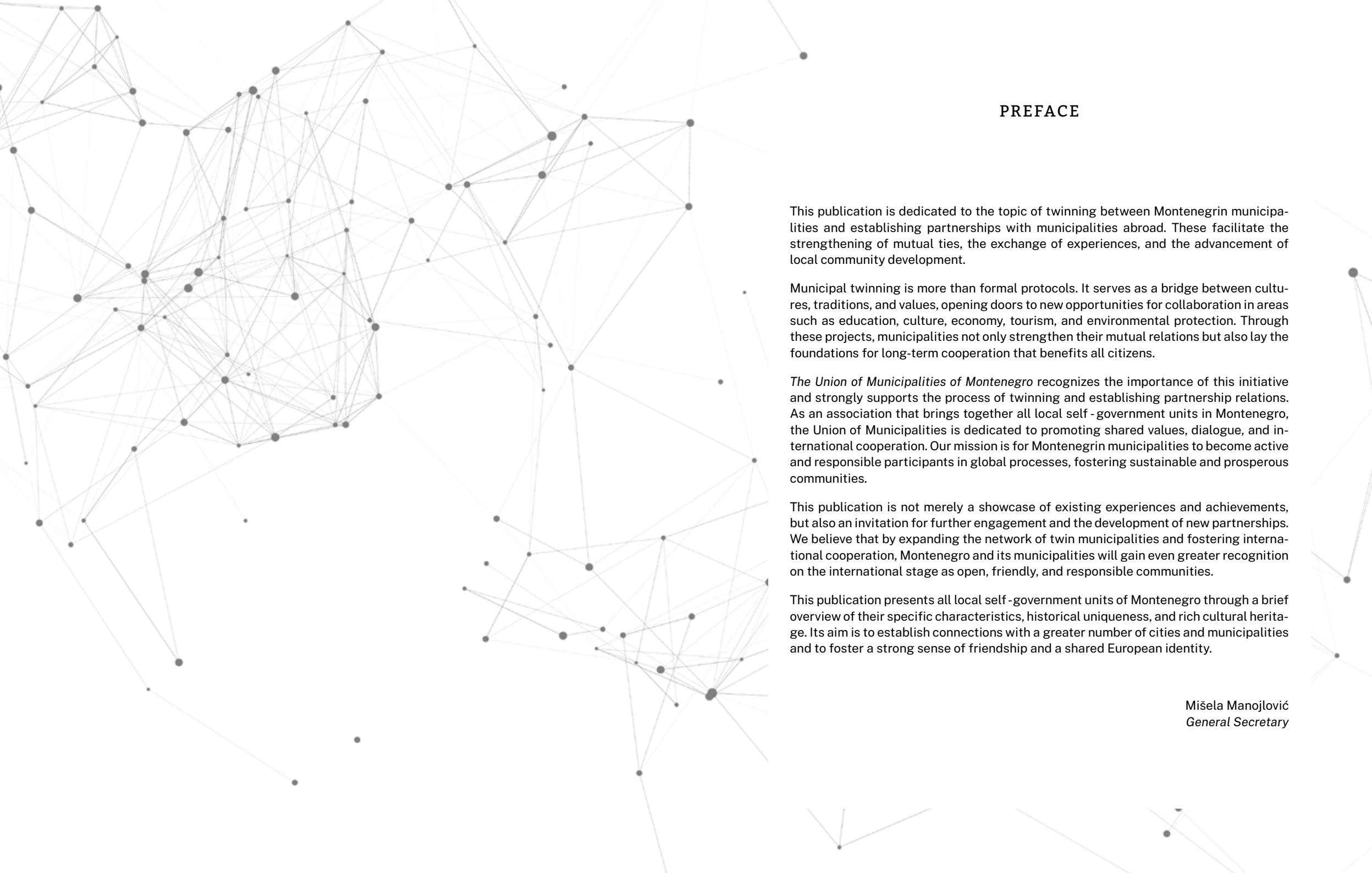
ŽELJENO PARTNERSTVO

Opština Žabljak prepoznaje značaj strateške saradnje sa razvijenim planinskim regionima Evrope, posebno onima iz Austrije, Italije, Švajcarske, Francuske i Slovenije. Ovi region, poznati po uspješnom modelu održivog razvoja planinskih područja, mogu poslužiti kao primjeri dobre prakse za unapređenje potencijala Žabljacka kroz razmjenu iskustava i znanja.

The Union of Municipalities of Montenegro

TOWN TWINNING

December, 2024

PREFACE

This publication is dedicated to the topic of twinning between Montenegrin municipalities and establishing partnerships with municipalities abroad. These facilitate the strengthening of mutual ties, the exchange of experiences, and the advancement of local community development.

Municipal twinning is more than formal protocols. It serves as a bridge between cultures, traditions, and values, opening doors to new opportunities for collaboration in areas such as education, culture, economy, tourism, and environmental protection. Through these projects, municipalities not only strengthen their mutual relations but also lay the foundations for long-term cooperation that benefits all citizens.

The Union of Municipalities of Montenegro recognizes the importance of this initiative and strongly supports the process of twinning and establishing partnership relations. As an association that brings together all local self-government units in Montenegro, the Union of Municipalities is dedicated to promoting shared values, dialogue, and international cooperation. Our mission is for Montenegrin municipalities to become active and responsible participants in global processes, fostering sustainable and prosperous communities.

This publication is not merely a showcase of existing experiences and achievements, but also an invitation for further engagement and the development of new partnerships. We believe that by expanding the network of twin municipalities and fostering international cooperation, Montenegro and its municipalities will gain even greater recognition on the international stage as open, friendly, and responsible communities.

This publication presents all local self-government units of Montenegro through a brief overview of their specific characteristics, historical uniqueness, and rich cultural heritage. Its aim is to establish connections with a greater number of cities and municipalities and to foster a strong sense of friendship and a shared European identity.

Mišela Manojlović
General Secretary

INTRODUCTION

Municipal twinning or the establishment of partnership relations between municipalities represents a form of international cooperation based on friendly ties between two or more cities or municipalities. The aim of this process is the exchange of cultural and economic experiences, as well as the strengthening of mutual connections and understanding among citizens. Twinning facilitates the maintenance and enhancement of cultural and social ties through various joint activities.

In the modern world, municipal twinning has become recognized as an exceptionally valuable tool for bringing citizens closer together, fostering international friendships, and developing mutual trust. In Montenegro, municipal twinning has a long tradition, and many previous partnerships have been reactivated, yielding positive results for both the municipalities themselves and the broader communities.

In contemporary conditions, the term decentralized cooperation is increasingly used instead of traditional twinning. This approach implies a more serious and deeper commitment, where not only local authorities but also other community members, such as artists, students, entrepreneurs, and others, are engaged in joint projects. Such initiatives often include student exchanges, cultural activities, and training programs that contribute to the development of shared values and ideas.

Municipal twinning involves connections through various activities and visits, with the aim of building mutual trust and long-term cooperation. Such relations can develop into genuine friendships among local communities and their citizens, offering long-term benefits for the wider society. By bringing together citizens from different countries, an opportunity is created to collectively face challenges, exchange opinions, and gain better insights into diverse perspectives on issues of common interest. Typical activities within twinning include cultural, sports, and educational exchanges.

CHARACTERISTICS OF MUNICIPAL TWINNING

A more recent form of cooperation among municipalities is represented by thematic networks of twinned cities, in which cities from different countries or regions participate. These networks, through the organization of conferences, workshops, and other events, enable the creation of long-term cooperation and the inclusion of new actors from various social sectors. This results in a broader platform for the exchange of experiences and the building of international friendships.

Municipal twinning also involves joint development projects covering a wide range of areas: environmental protection, education, economy, entrepreneurship, social policy, and citizen engagement in local government activities. Such projects often enable the implementation of concrete initiatives that have long-term positive effects on community development.

Twinning is not a short-term cooperation, but a long-term process that requires stability and resilience, even in the face of political changes or other short-term challenges in one of the partner municipalities. These partnership ties should be enduring and dynamic, through constant monitoring and adaptation to the current needs of the community, ensuring that the partnerships remain sustainable and beneficial for all parties involved.

The process is dedicated to establishing long-term friendly ties between municipalities aimed at mutual exchange, as well as strengthening joint projects and initiatives that enhance the quality of life in local communities. Through these connections, municipalities not only develop mutual relationships but also contribute to global values such as peace, stability, and sustainability.

Municipal twinning, therefore, is not just a symbolic act, but provides concrete benefits for local communities and contributes to broader social and global development.

Partnerships between municipalities or cities are based on mutual trust, common interests, and the exchange of resources, experiences, and knowledge. The characteristics of municipal twinning can be described through several key points:

International Cooperation

Municipal twinning is an international form of cooperation in which municipalities from different countries or regions establish partnership relations. Although geographically distant, municipalities connect through joint projects, activities, and visits, enabling the exchange of experiences and resources in various fields.

Culture and Education

One of the key characteristics of municipal twinning is cultural and educational cooperation. Municipalities often organize cultural events, exhibitions, concerts, workshops, and student exchanges. These activities allow citizens from different countries to better understand cultural differences and contribute to enriching social ties.

Exchange of Experiences and Best Practices

Municipal twinning enables the exchange of experiences in local community management, covering topics such as economic development, environmental protection, public administration, and other areas of common interest. Municipalities support each other in developing new initiatives and solutions, applying best practices and successful models.

Development of Joint Projects

Municipal twinning often involves the implementation of joint development projects, whether they are ecological, educational, cultural, or infrastructural initiatives. These projects can be long-term and aim to improve the quality of life in the communities involved in the cooperation. Through joint projects, municipalities achieve concrete benefits, such as infrastructure improvement, job creation, or environmental protection.

Connecting Citizens

Municipal twinning is not only cooperation between authorities, but also between citizens. Through organized meetings, exchanges, and joint activities, citizens from different municipalities develop mutual respect, friendship, and solidarity. This process allows people to connect and collaborate in various fields, strengthening social cohesion.

Economy and Entrepreneurship

Municipal twinning also contributes to economic integration. Municipalities can collaborate in the development of joint economic zones, business initiatives, tourism, and entrepreneurship. Through the exchange of business ideas and resources, municipalities support the development of the local economy, attracting investments, and improving the business climate.

Sustainable Development

Municipal twinning often focuses on sustainable development projects, which include environmental protection, renewable energy sources, and the preservation of cultural heritage. Such projects not only benefit local communities but also have a positive impact on the broader region and global challenges, such as climate change.

Friendship and Solidarity

Ultimately, the most important characteristic of municipal twinning is the establishment of friendly relations and solidarity among communities. These relationships often evolve into long-term friendships, where municipalities support each other in times of need, whether in the face of natural disasters, political changes, or other challenges.

HOW TO SUCCESSFULLY INITIATE MUNICIPAL TWINNING?

Starting a successful municipal twinning process requires careful planning, a strategic approach, and the engagement of all relevant participants within the local community. Twinning or establishing partnership relations between municipalities is a process that not only contributes to cultural and economic cooperation but also strengthens mutual trust and understanding among citizens of different countries. The key steps that can help initiate this process successfully include:

Defining Goals and Interests

The first step in initiating municipal twinning is to clearly define the goals and interests to be achieved through the cooperation. Municipalities must determine what they aim to accomplish through the partnership—whether it is cultural exchange, economic cooperation, the development of joint projects, or the exchange of experiences in local governance. Additionally, it is important to consider the specific interests and needs of both municipalities to ensure the partnership is mutually beneficial and sustainable. Some of the key factors to consider include:

- ▶ **Geographical and Cultural Connection** While geographical distance is not an obstacle, partnerships with municipalities that share similar cultural, historical, or social characteristics may be easier to establish and manage.
- ▶ **Common Goals and Interests** It is essential that both parties share similar objectives regarding the cooperation, such as economic development, cultural exchange, environmental protection, or educational initiatives.
- ▶ **Resources and Capacity** The partner municipality must have similar resources and capacities to participate in joint projects and initiatives.

Choosing a Partner Municipality

Once the criteria are defined, the next step is to identify municipalities that could be good partners. This can be done through:

- ▶ **Twinning and Partnership Networks** Many European organizations offer databases and networks for connecting cities and municipalities interested in twinning, such as the European Union Twinning or United Cities and Local Governments (UCLG). These organizations provide platforms for municipalities that wish to establish partnership relations.

- ▶ **Existing Partnership Networks** Check if municipalities in your country or region already have cooperation with municipalities abroad.
- ▶ **Social Networks and Platforms** Utilize social networks and professional platforms such as LinkedIn, or specialized forums and groups for local governments to find municipalities interested in establishing twinning partnerships.

Initiating the First Contact

Once a potential partner is identified, the first contact should be formal, clear, and friendly. Steps for establishing the first contact include:

- ▶ **Clear Proposal** In the initial contact, it is important to clearly present your interests, the goals of the twinning, and the reasons why you want to collaborate with this particular municipality. Explain how the partnership would be beneficial to both parties.
- ▶ **Official Initiative** Contact the municipality through official email or letter. The letter should be professional and concise, providing information about your municipality, your desire for cooperation, and a proposal for the initiative.
- ▶ **Invitation for a Meeting or Visit** In the initial letter, you can propose a meeting or a visit from the municipal delegation to get to know each other better and discuss potential cooperation opportunities.
- ▶ **Patience** The process of establishing contact may take time, as responses and decisions often depend on the municipality's internal processes.

Organizing the Initial Meeting

Kada dobijete pozitivan odgovor na vaš inicijalni kontakt, sledeći korak je organizovanje sastanka na kojem ćete detaljnije diskutovati o mogućnostima bratimljenja. Na ovom sastanku možete razgovarati o zajedničkim interesima, projektima i oblastima saradnje, te razviti konkretan plan aktivnosti i dogovoriti prve korake za formalizovanje saradnje, kao što su potpisivanje sporazuma ili planiranje zajedničkih događaja.

Engagement of Local Authorities and the Community

For successful twinning, it is crucial to engage not only local authorities but also the wider community. This includes the participation of citizens, organizations, cultural and educational institutions, entrepreneurs, and other relevant participants in the process. Municipalities should focus on long-term goals that go beyond formal cooperation between municipal authorities. Activities such as cultural events, student exchanges, or joint economic projects can involve broader social groups.

Formalization of the Partnership

After defining the goals and selecting the partner, the next step is the formalization of the twinning. This involves signing an official agreement between the municipalities, which will clearly outline the framework, goals, obligations, and responsibilities of both parties. The agreement should be clearly defined in terms of activities and methods of cooperation.

Creating Joint Projects

Starting a partnership requires concrete activities that will serve as the foundation for strengthening the ties between municipalities. These can be joint projects in areas such as culture, education, environmental protection, tourism, or social policy. The projects should be feasible to create tangible value for both parties. These projects may include the exchange of experiences in local governance, organizing joint events, or collaborating on issues related to sustainable development.

Communication and Monitoring Progress

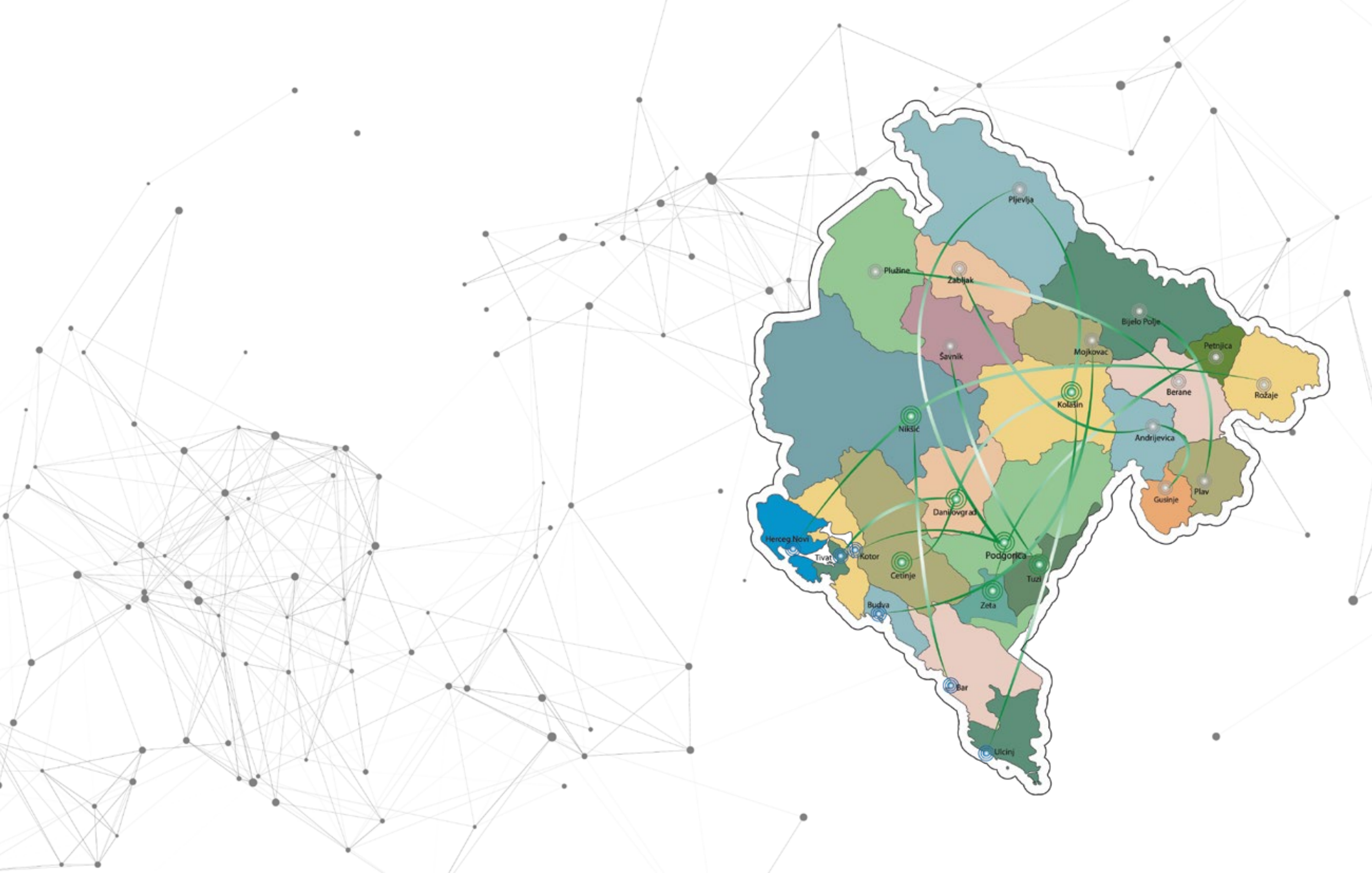
One of the most important aspects of successful municipal twinning is continuous and open communication between the partner municipalities. Regular meetings help maintain momentum and ensure the success of cooperation. Communication is not only crucial between municipal authorities but also between the citizens and organizations involved in the partnership.

Maintaining Long-Term Relations

Municipal twinning is not a one-time event but rather a long-term process that requires commitment and continuity. For the partnership to be successful, activities must evolve and adapt to new challenges and needs. It is essential for municipalities to maintain regular contact, monitor the outcomes of joint projects, and strive to expand cooperation into new areas. Successful twinning means that partner municipalities become long-term allies, who, beyond formal agreements, share friendship and mutual support.

Starting a successful town twinning means investing in mutual trust, cooperation, and the development of shared values that enrich both sides. With the right approach, engagement from all participants, and continuous efforts to achieve common goals, municipalities can lay the foundations for long-term and beneficial international relations.

The legal framework for municipal twinning in Montenegro is not specifically regulated by a single law. However, several normative acts and documents support and encourage this process. Town twinning, or establishing partnerships with municipalities abroad, is based on general rules for international cooperation, as well as on legislative frameworks that regulate the work of local authorities and international relations. Although the legal framework in Montenegro does not contain specific provisions directly related to municipal twinning, the international cooperation of local authorities is enabled through a broader legal framework that governs the work of municipalities and foreign policy. Municipalities have the freedom to establish international relations, while respecting the interests of the state and local communities.

THE CAPITAL CITY OF PODGORICA

Podgorica is located in the northern part of The Zeta Basin, in the central region of Montenegro, at the crossroads of several important road routes leading from the sea to the continental part of the country. The fertile Zeta Plain, where the rivers Zeta and Ribnica meet the Morača River, the proximity of the Skadar Lake and The Adriatic Sea, favorable climate, and strategic location have all contributed to Podgorica becoming the largest urban agglomeration in Montenegro.

Podgorica is home to 40 cultural monuments protected by law, including the ancient cities of Medun and Duklja, 19 religious buildings, as well as forts, old structures, and a settlement, as well as 73 memorials of liberation wars and revolutions. The literary tradition of Montenegro and Podgorica has been enriched by various influences (Hellenistic-Roman, Illyrian, Byzantine, Slavic, Duklja-Zeta, Islamic, traditional Montenegrin, Albanian, and others), reflecting the spiritual layers shaped through numerous transformations of the historical landscape. Traces and signs of theatrical performances, in open spaces, palaces, and religious settings, can be traced back to ancient times. The music of Podgorica carries within it unique characteristics: a blend of several civilizational layers — urban, coastal, oriental, and mountainous.

PARTNERSHIP WITH CITIES:

Bulgaria: Sofia; Greece: Naoussa; Italy: Bari, Trani; Armenia: Yerevan; Kosovo: Pristina; North Macedonia: Skopje; Russia: Central Administrative District of Moscow, Yaroslavl Region; USA: State of Maryland; Slovakia: Košice; Serbia: Belgrade; Ukraine: Lviv Regional State Administration

DESIRED PARTNERSHIPS

Various

🌐 www.podgorica.me
☎ + 382 20 665 033 | + 382 20 665 033
✉ international@podgorica.me | sluzbagradonacelnika@podgorica.me

THE OLD ROYAL CITY CETINJE

Cetinje, the historic capital of Montenegro, is located in the Cetinje field at the foot of Mount Lovćen. It is 30 km from the capital city, Podgorica, and 30 km from the Adriatic coast. The municipality encompasses two national parks, Lovćen and Skadar Lake, and is situated at an altitude of 650 meters above sea level. The primary activities of the municipality are centered around the valorization of historical and cultural heritage through a high-quality tourist offer. Additionally, Cetinje is home to three academies of arts (music, fine arts, and drama) which could foster significant international collaborations in the field of the arts.

Cetinje is the cultural and historical capital of Montenegro. It is home to the largest part of the nation's history, and until 1918 it was the capital of Montenegro. Important buildings in Cetinje include *The Cetinje Monastery*, *Njegoš's Biljarda*, *King Nikola's Palace* (now housing *The National Museum of Montenegro*), *The Royal Theater Zetski dom*, 13 former embassy buildings, *the National Library of Montenegro*, *The Blue Palace* (currently the residence of the President of Montenegro), *The Government House* (which houses the Historical Museum), *the Danilo I hospital*, three art academies (fine arts, drama, and music), and three churches (*The Church on Ćipur*, *The Vlah Church*, and *The Catholic Church of St. Anthony*).

PARTNERSHIP WITH CITIES

Albania: Shkodër; Bosnia and Herzegovina: Velika Kladuša, Novo Sarajevo; Bulgaria: Veliko Tarnovo; France: Dijon; Greece: Nafplion, Western Achaea; Croatia: Dubrovnik, Split, Rijeka; Italy: Santa Severina, Spoleto; Cyprus: Larnaca; Germany: Nuremberg; Romania: Sinaia; Russia: Kostroma; Slovenia: Maribor; Serbia: Mali Idoš, Vranje; Türkiye: Gaziantep; Ukraine: Kharkiv

DESIRED PARTNERSHIPS

Primarily with cultural centers across Europe and the world, as well as with other cities willing to cooperate through economic, cultural, and educational collaboration.

 www.cetinje.me

 +382 41 231 755

 gradonacelnik@cetinje.me | kabinet@cetinje.me

THE MUNICIPALITY OF ANDRIJEVICA

Andrijevica is located in the northeastern part of Montenegro. It covers an area of 340 km² and is surrounded by high mountains, including Komovi, Bjelasica, and the Prokletije mountain range, which create a natural frame for the municipality. The valley of the river Lim, which flows through the area, serves as a connector between these diverse regions, creating a unique geographical unit.

Cultural and recreational life is organized through the public institution Center for Culture and Sports, established in 1994. The Center operates in the newly built Cultural Center, which was constructed after more than 30 years. In this new setting, with the help of a number of prominent poets, painters, musicians and enthusiasts of this region, a variety of cultural and recreational events, exhibitions, concerts and poetry evenings are organized throughout the year.

The central event within these cultural activities is certainly *The Andrijevica Days of Culture*, held every July in honor of the Municipality Day. These events enrich the lives of the local residents and visitors with their diverse offerings. *The Center for Culture* also includes the *City Library and Reading Room*, which celebrates its 110th anniversary this year. Additionally, *the Center* is also the publisher of the journal *Vremekazi*, designed as a special guide through the past, present, and future of the region in terms of cultural and educational development.

PARTNERSHIP WITH CITIES

Serbia: Čajetina, Leposavići

DESIRED PARTNERSHIPS

The Municipality of Andrijevica is interested in partnerships with all municipalities linked by similar natural, economic, industrial, and cultural-historical and other potentials, particularly in the areas of tourism, agriculture, and cultural heritage.

 www.opstinaandrijevica.me

 +382 51 230 690

 soandrijevica@t-com.me

THE MUNICIPALITY OF BAR

The Municipality of Bar, located between the Adriatic Sea and Skadar Lake, is one of the most diverse regions in Montenegro in terms of natural, economic, industrial, and cultural-historical potentials. With over 46 km of coastline, Bar offers beautiful beaches, coves, and tourist facilities that attract visitors from all over the world. The Skadar Lake Nature Reserve, the largest freshwater lake in the Balkans, provides a unique flora and fauna, as well as opportunities for fishing, kayaking, and birdwatching, all of which contribute to the development of sustainable tourism.

The economy of Bar primarily relies on its port, which is the most important maritime center in Montenegro and a key point for international trade and transport. The Port of Bar is strategically important for connecting the Adriatic Sea with Central Europe, contributing to the development of the logistics, trade, and transport industries. In addition, Bar is known for its agricultural resources, particularly olive cultivation, which has a long tradition in the region. The municipality is home to one of the oldest olive trees in the world, the Old Olive Tree in Mirovica, and stands out as a significant center for the production of high-quality olive oil.

The industrial sector of Bar encompasses various branches, including agriculture, construction, and trade industries. The development of new business zones and investments in infrastructure have created favorable conditions for further growth of the industrial sector.

In terms of cultural and historical potential, Bar takes pride in its rich heritage. The old town of Bar, with the remains of medieval walls, churches, and fortifications, is one of the most important archaeological sites in the country, bearing witness to the long and turbulent history of the area. *King Nikola's Palace*, built in the 19th century, serves as a reminder of the period of the Montenegrin monarchy and is now a significant tourist attraction. Bar is also home to numerous cultural events, such as *The Bar Summer Festival*, which brings together artists and performers from across the region, further establishing Bar as a cultural centre of Montenegro.

Due to its strategic location, natural resources, developed infrastructure, and cultural-historical landmarks, Bar represents a municipality with immense potential for development in various sectors, including tourism, industry, and economy.

PARTNERSHIP WITH CITIES

Serbia: Požarevac, Bor, Kula, Mali Idoš, Kragujevac; Russia: Cherepovets, Kursk, Podolsk; Italy: Bari; Germany: Nuremberg; Poland: Piaseczno; Ukraine: Mariupol, Bar; Turkey: Bornova, Küçükuyu, Adana; China: Hongkou District, Shanghai, Ningbo; Albania: Elbasan; Slovenia: Maribor; Greece: Corfu; Bosnia and Herzegovina: Sarajevo, Stari Grad Municipality, Živinice; Croatia: Vodnjan; North Macedonia: Resen; Romania: Constanța; Bulgaria: Burgas; France: Bayeux

DESIRED PARTNERSHIPS:

Bar is interested in cooperation with all cities whose agendas include the development and improvement of the economy, trade, culture, and education, as well as cities willing to share knowledge and experiences in urban development, environmental protection, technology, and innovation.

 www.bar.me

 +382 30 301 400

 opstinabar@bar.me

THE MUNICIPALITY OF BERANE

The Municipality of Berane is located in the northeastern part of Montenegro, at an altitude of over 600 meters, in the fertile valley of the Lim River, surrounded by the mountains of Bjelasica, Smiljevica, Turjak, and Mokra Mountains.

The economy of the Berane Municipality is predominantly characterized by the private sector, with the strong presence of trade, tourism, hospitality, the wood processing, and the food industry. This area is known for its stunning natural beauty thanks to the mountains, rivers, lakes, and an abundance of green spaces. Just outside the town lies a ski lift leading to the ski resorts on Skrivena and Smiljevica. The Lim River, with its tributaries, represents a significant hydro-potential for the municipality. Glacial lakes such as Pešića Lake, Veliko and Malo Ursulovačko, and Veliko and Malo Šiško Lake further enhance the region's natural charm.

The municipality is rich in natural resources and cultural-historical monuments that are part of its historical and cultural heritage. The remains of material culture from the Illyrians, Celts, Romans, and others are preserved and exhibited at The Polimlje Museum. These artifacts provide evidence of the centuries-old existence of various cultures in the area. The monasteries such as Đurđevi Stupovi, Šudikova, Uroševica, and Čelije, along with the mosque in Berane, testify to the richness of the region's cultural heritage.

With its geographical diversity, rich history, and cultural heritage, the municipality of Berane has exceptional potential for various forms of tourism. Its favorable transport and geographical position, especially with the new Jezerine-Lubnice Road (15 kilometers long) and the 2.8 km long Klisura Tunnel, provide new opportunities for tourism and the overall economic development of the northern region.

PARTNERSHIP WITH CITIES

Italy: Teramo; Serbia: Čukarica (Belgrade), Subotica, Vrnjačka Banja; Russia: Kostroma District; Luxembourg: Esch-sur-Alzette, Dudelange; Bosnia and Herzegovina: Zavidovići; Turkey: Çile Municipality, Adana-Karaisali; North Macedonia: Staro Nagoričane

DESIRED PARTNERSHIPS

The municipality of Berane is seeking partnerships with municipalities or cities whose experiences may be valuable in the process of EU accession.

🌐 www.berane.me
☎️ +382 51 231 973
✉️ opstinaberane@t-com.me

THE MUNICIPALITY OF BIJELO POLJE

Located in the the northeastern Montenegro, Bijelo Polje is framed by the Bjelasica mountain to the south and The Lisa Mountain to the north. It serves as a transportation, trade and cultural-educational hub for the northern region of Montenegro.

Bijelo Polje is home to a growing number of small and medium-sized enterprises, service industries, healthy food production, meat processing, and recreational tourism. Significant progress has been particularly evident in the development of road infrastructure.

The freshness of Bjelasica, the shade of Lisa, the vast plateaus of Stožersko-Barička and Koritska vistas, the breathtaking beauty of The Đalovića Cave, the crystal-clear streams, numerous mineral springs, and organic food offerings make Bijelo Polje a magnet for eco-tourists. The Đalovića Cave, located in The Đalovića Gorge in the canyon of The Bistrica River, is considered by many speleologists to be the most promising and beautiful cave in Montenegro. On the northern side of Bjelasica, a modern ski center is being developed at Cmiljača, which will transform Bijelo Polje not only as a new tourist destination but also by enhancing the agricultural resources of Bjelasica Mountain.

Bijelo Polje is known for its numerous cultural events such as *The International Festival of Tambura Orchestras*, *Ratković Poetry Evenings* (an international event dedicated to Montenegrin writer Risto Ratković, held annually since 1970), which awards *The Risto Ratković Literary Prize* for the best poetry book published between two events, as well as three additional *Ratković awards* for poets under the age of 27. Other events include *The Festival of Drama Amateurs of Montenegro*, showcasing local and regional theatrical talents, *The International Jazz Festival*, *The International Art Encounters Stari Most*, *The Bijelo Polje Art Spring*, and *Ušće Fest Bijelo Polje*.

PARTNERSHIP WITH CITIES

Bulgaria: Svishtov; Turkey: Burhaniye; North Macedonia: Strumica

DESIRED AREAS OF COOPERATION

Economic development, environmental protection, improving energy efficiency, cross-border cooperation, enhancing productivity and competitiveness of economic, rural, cultural, and natural resources, the social and economic cohesion through joint actions in order to improve business, social, and institutional infrastructure, the protection of persons with disabilities.

🌐 www.bijelopolje.co.me

☎ +382 50 432 630

✉ predsjednik@bijelopolje.co.me | kabinet@bijelopolje.co.me

THE MUNICIPALITY OF BUDVA

Budva is located in the central part of the Montenegrin coast, along the Adriatic Sea. Covering an area of 122 km², Budva represents both a historical and cultural center and a prominent tourist destination. Due to its rich past, Budva has always been a meeting place for different cultures and civilizations, leaving a strong imprint on its architecture and traditions.

Tourism is the primary economic activity in Budva, supported by its natural beauty, coastline, and historical city sites. In addition to tourism, the city's economy is significantly supported by trade, hospitality, and service industries, which sustain the daily vibrancy of life in this Adriatic gem.

Budva is renowned for hosting numerous cultural events, the most prominent of which is *The Grad Teatar Festival*, held for over 25 years. This festival plays a vital role in the city's cultural life, making Budva a hub of artistic activities during the summer months. The city also hosts four cultural institutions, including *the Museums, Gallery, and Library*, which preserves and presents the cultural and historical heritage of the city. Among its components is *The Museum of the City of Budva*, showcasing the rich history of the area. In addition to the museum, many cultural centers and galleries in Budva organize exhibitions, performances, and other cultural activities throughout the year.

The city is also known for its unique architecture, where old styles blend with modern buildings, making Budva easily recognizable on the cultural and tourist map of the region. It is not only an important tourist destination but also a symbol of the cultural fusion of different civilizations that have shaped its unique character.

In the surrounding areas, there are other notable tourist destinations such as beaches, natural parks, and landmarks like The Island of Sveti Nikola, further stimulating tourism development and attracting visitors from around the world.

PARTNERSHIP WITH CITIES

Bosnia and Herzegovina: Stari Grad Sarajevo, Laktaši; Czech Republic: Prague, Valašské Meziříčí; Croatia: Makarska, Pakarac; Italy: Rimini, Pataccatio; North Macedonia: Ohrid; Russia: Eastern Administrative District of Moscow; Slovakia: Banská Bystrica; Slovenia: Celje; Serbia: Velika Plana, Novi Sad City Assembly, Čukarica; Ukraine: Kyiv

DESIRED AREAS OF COOPERATION

Culture, joint project realization and similar initiatives.

🌐 www.opstinabudva.com
☎ +382 33 403 812 | +382 33 451 257
✉ info@budva.me

THE MUNICIPALITY OF DANILOVGRAD

Danilovgrad is located in the central part of Montenegro, covering an area of 501 km². It borders the capital city of Montenegro, Podgorica, to the south, the industrial center of Nikšić to the northwest and north, the capital Cetinje to the southwest and west, and the winter tourist center of Kolašin to the northeast, all connected by good transportation links.

The Bjelopavlička Plain occupies an area of about 160 km². The fertile plain is crossed by the Zeta River, which is rich in fish of various species and offers numerous picnic spots, providing opportunities for both agriculture and tourism development. To the southwest rises The Garač Mountain, with its highest peak at 1,436 meters, while to the northeast, The Prekornica Mountain rises to 1,927 meters.

The mountainous region is rich in forests, with significant deposits of architectural and construction stone. These mountainous areas are ideal for tourism development, particularly around Vukotica, Studeno, Ponikvica, Borov Do, Ivanj Uba, and Topolovo.

The municipality is home to two important monasteries: *Ostrog Monastery* and *Ždrebaonik Monastery*, both of which attract a large number of pilgrims from around the world, making religious tourism a well-developed sector.

Additionally, Danilovgrad can boast with *The Danilovgrad Art Colony*, with a tradition of over 50 years of work and a significant collection of artworks, the local museum, and the cultural center, which are important cultural institutions that actively contribute to the development of the city's cultural and artistic offerings.

PARTNERSHIP WITH CITIES

Netherlands: Rosendal; Russia: Serpukhov; Serbia: Crvenka; Ukraine: Donetsk; Bosnia and Herzegovina: Jablanica, Konjic; Poland: Grodzisk Mazowiecki

DESIRED AREAS OF COOPERATION

Cooperation based on mutual assessment of conditions and opportunities in areas such as economy, agriculture, culture, sports, and religious tourism.

🌐 www.danilovgrad.me
☎ +382 20 812 101 | +382 20 810 140
✉ pressiprotokol@danilovgrad.me | kabinet.predsjednika@danilovgrad.me

THE MUNICIPALITY OF GUSINJE

Gusinje is located near the border with Albania, at the confluence of the Vruja and Grnčara rivers, in the southwest part of the Plav-Gusinje basin, at an altitude of about 920 meters, nestled between the steep slopes of the Prokletije mountains to the south and the Lipovica, the ridge, and Visitora to the north.

The Municipality of Gusinje has several key economic sectors, with agriculture being the primary one, followed by tourism, construction, and others. Gusinje boasts a rich variety of natural resources, especially in its mountains, climate, waters, and biodiversity, making The Prokletije Mountains a promising location for the development of two-season mountain tourism – both summer recreational and winter sports tourism in Montenegro.

The cultural and historical heritage is diverse, reflecting the region's mixed ethnic composition. The area features remnants of the earliest settlements, such as hillforts from the Neolithic, Copper, and Bronze Ages, as well as from the Roman period, when the region was under Roman administration. Notable remains include mines near the village of Kruševo, a Latin church in Dolja, a Latin cemetery in Višnjevo (on the road Gusinje-Plav), military stations, bridges, and milestones, particularly along the Skadar-Duklja-Gusinje-Plav-Peć route.

Many cultural monuments reflect oriental characteristics, such as *the towers of Balići, Mulamekići, Radonjčići, Laličići, Bajrovići, Koljenovići, Kadrići, Kukići, Hasandekići, and Bojovići*, among others. The old urban cores, numerous village mosques, and churches are also of great historical value. From this period, fortifications such as *Krš* in Gusinje and *Jerinin Grad* in Zgrade remain, along with many, marble tombstones.

The latest developments in the area have led to the emergence of new forms of cultural gatherings, while traditional events are still cherished, such as the folk celebrations during religious holidays and market days (Thursdays) in the town center.

One of the most famous traditional events is *The Gusinje Omaha*, held on May 5th, when young women organize the hanging of hopaljke (traditional decorations). In May, a folklore review and cultural manifestation called *Mejra šeta mermernim sokakom* is held, along with a children's masquerade ball. Since 2002, the traditional cultural event *Gusinje Summer* has been celebrated.

PARTNERSHIP WITH CITIES

Albania: Puka, Plan; Serbia: Ivanjica

DESIRED AREAS OF COOPERATION

Culture, joint project implementation, and similar fields.

🌐 www.opstinagusinje.me

☎ +382 51 250 157

✉ predsjednik@opstinagusinje.me

THE MUNICIPALITY OF HERCEG NOVI

Located at a significant and attractive site between the highest peak of the Dinaric mountain range, Orjen (1895 m), and the entrance to one of the most beautiful bays in the world – The Boka Kotorska Bay, Herceg Novi is a city with a rich historical and cultural heritage. It is the youngest medieval construction on the Adriatic.

Due to its position at the crossroads of East and West, Herceg Novi has been influenced by various cultures and religions throughout its history, resulting in a unique blend of architectural styles. Over the centuries, different civilizations left their mark, contributing to the town's invaluable cultural and historical wealth. Notable landmarks include: *The Clock Tower (Sat kula), Forte Mare, Kanli Kula, The Španjola Fortress, The Citadel, Mamula Fortress, Arza Fortress, The Mirko Komnenović City Museum, The Savina Monastery, The Church of St. Archangel Michael, The Church of St. Jerome, The Church of St. Leopold, Njegoš's School, Ivo Andrić's house, The City Music Pavilion, Tito's villa Galeb.*

Herceg Novi is a year-round city, thanks to numerous cultural and sporting events, such as: *The Mimosa Festival, The Hercegnovski Winter Salon, The Hercegnovski Film Festival, HAPS (Hercegnovske April Theatre Festivities), The Days of Music, The Book Square, The Guitar Art Summer Fest, The Opera Festival Operosa.*

The city's natural beauty (the bay and mountains) and its unique Mediterranean climate make it ideal for year-round tourism and agriculture. Herceg Novi has economic potential in the cultivation of olives, citrus fruits, and vegetables, as well as in vineyards, health tourism, and the development of IT sectors and sustainable energy sources like solar panels. The industrial potential includes fishing, fish processing, the food industry, ship repair, and infrastructure development.

PARTNERSHIP WITH CITIES

Bosnia and Herzegovina: City of Trebinje, Municipality of Kotor Varoš, Municipality of Foča; Serbia: City of Loznica, Zemun Municipality, Zvezdara Municipality, Municipality of Bačka Topola, Municipality of Mali Zvornik, Municipality of Beočin, Municipality of Čajetina; Slovenia: Novo Mesto Municipality, Kranj Municipality; Italy: Municipality of Barletta; Russia: Volgorechensk; France: City of Vauréal; Norway: Levanger Municipality; North Macedonia: City of Bitola; Slovakia: City of Senec; China: City of Hejin

DESIRED PARTNERSHIPS

Cooperation in areas such as cultural exchange, sports, education, health tourism development, year-round tourism, IT sector development, energy efficiency improvements, environmental protection, economic development, entrepreneurship, innovation, and research.

🌐 www.hercegnovi.me

☎ +382 31 321 052

✉ medjunarodna.saradnja@hercegnovi.me | kabinet@hercegnovi.me

THE MUNICIPALITY OF KOLAŠIN

In recent years, The Municipality of Kolašin has experienced rapid development in areas such as tourism, agricultural production, small and medium enterprises, forestry, wood processing, and water bottling (Class A water). The most significant natural resources of the municipality include the Tara river, The Biogradska Gora National Park (one of the last three remaining primeval forests in Europe), and the mountain ranges of Bjelasica, Sinjajevina, Prokletije, and Komovi.

Among its economic potentials, Kolašin stands out for its tourism offerings, including high-category hotels that provide excellent accommodation options for visitors, as well as ski resorts such as *Kolašin 1600* and *Kolašin 1450*.

Kolašin is also known for hosting various events, including *The International Tango Camp*, *The Korifej Alternative Theater Festival*, *The Basketball Camp*, and *The Kolašin Open Fest*.

The municipality's vast forested areas provide an excellent base for utilizing forest resources and for the potential development of ornamental stone production. Livestock farming is one of the most prevalent industries in Kolašin, and it also holds the greatest potential for further growth. Additionally, the development of other agricultural sectors complements the expansion of tourism in the region.

Kolašin is also rich in medicinal and aromatic herbs, as well as forest fruits. The municipality has abundant small waterways, making it a prime location for the construction of mini-hydroelectric power plants. Furthermore, there are several cultural heritage sites in Kolašin, including two secular and one religious architectural structure.

In accordance with the *Cultural Heritage Protection Act*, *The Spomen Dom Kolašin (Memorial House)* has been declared a cultural asset of local significance, while the procedure for designating *The Marići House* as one is currently underway.

Within the territory of the Municipality of Kolašin, there are 25 cultural assets, including 22 memorial landmarks, such as commemorative monuments and memorial buildings.

Kolašin is also known as the *Partisan War Capital*, where, in 1943, the Assembly of Patriots of Montenegro and Boka was held, during which the *Anti-Fascist Council of The People's Liberation of Montenegro and Boka (ZAVNOJ)* was established.

PARTNERSHIP WITH CITIES

Serbia: Prijepolje; Bulgaria: Lovech; Norway: Midtre Gauldal; Ukraine: Slavjanoserbsk

DESIRED AREAS OF COOPERATION

Kolašin seeks to establish partnerships based on economic development, environmental protection, improvement of energy efficiency, cross-border cooperation, and the enhancement of productivity and competitiveness of economic, rural, cultural, and natural resources.

The municipality aims to promote social and economic cohesion through joint actions focused on improving business and institutional infrastructure.

🌐 www.opstinakolasin.me

☎ +382 20 865 760

✉ kolasin.predsjednik@gmail.com

THE MUNICIPALITY OF KOTOR

The natural, cultural, and historical area of Kotor is an integral part of the impressive Bay of Kotor, a unique natural harbor on the Montenegrin coast of the Eastern Adriatic. Due to its exceptional and universal value, it was included on the UNESCO World Heritage List in 1979. In 2011, the protected area definition was expanded to encompass the entire bay. *The Natural and Culturo-Historical Region of Kotor* represents a harmonious combination of diverse natural phenomena and built heritage. Along with the Kotor and Risan bays, the protected area includes The Tivat Bay and Herceg Novi Bay. With its diverse and specific natural, geographical, historical, and cultural characteristics, The Kotor Bay represents a cultural region of exceptional and universal value.

Kotor Municipality and The Kotor Bay region are among the most developed and competitive areas in Montenegro, given their demographic and educational potential, basic and business infrastructure, as well as their level of healthcare, cultural resources, and rich historical heritage.

Kotor is home to essential educational institutions, including secondary schools and higher education institutions, that provide the human resources needed for work in maritime industries and tourism. *The Institute for Marine Biology* and the activities of *The Port of Kotor* are significant research potentials that can substantially influence the future development policies of Kotor Municipality, particularly in maritime and marine sector development.

The historical heritage and cultural legacy of Kotor, included on UNESCO's World Heritage List, make up 60% of Montenegro's total cultural heritage. These resources greatly contribute to Kotor's potential for further economic development based on tourism and its connection to the cultural and historical heritage.

PARTNERSHIP WITH CITIES

USA: Santa Barbara; Hungary: Szeged; Italy: Campomarino; Bulgaria: Nessebar; Bosnia and Herzegovina: Sarajevo; Serbia: Subotica, Old Town Belgrade; Croatia: Trogir; China: Xi'an; Turkey: Gaziantep, Antalya; Czech Republic: Přerov

PARTNERSHIP WITH CITIES

Italy: Venice; Serbia: Ćuprija and Gornji Milanovac; Croatia: Dubrovnik, Split, and Pula; BiH: Mostar; North Macedonia: Ohrid; Greece: Athens; Romania: Craiova;

DESIRED AREAS OF COOPERATION

Kotor aims to establish cooperation in the areas of sustainable mobility in coastal cities, green transport by sea, sustainable development in tourism, rural, nautical, and health tourism, investment in Kotor, project-based collaboration, food processing, protection of natural and cultural heritage, culture, creative industries, and sports, waste management, and education.

🌐 www.kotor.me

☎ +382 32 325 862 | +382 32 304 737 | +382 67 279 476

✉ kabinet.predsjednik@kotor.me

THE MUNICIPALITY OF MOJKOVAC

Mojkovac Municipality is located in the northern region of Montenegro, within its distinctly mountainous part. It spans the middle section of the Tara River between the Bjelasica and Sinjajevina mountains. Covering an area of 367 km², the municipality represents 2.6% of Montenegro's total territory, making it one of the smaller municipalities in the country.

The main economic activities in the region include agriculture, wood-processing industry, tourism, the metal processing industry, trade and hospitality, sports and culture. The fact that 46.2% of the total territory is covered by forests highlights the significant forest resources that the municipality possesses.

The population of the Mojkovac region has historically been engaged in agriculture, with livestock farming being the primary economic activity, especially in the mountainous areas, where it remains dominant to this day. Crop farming developed alongside livestock farming and is practiced on small rural farms located along the left and right banks of the Tara River.

Mojkovac is also known for organizing a variety of international sports events such as international diving competitions, handball, athletics, football (both large and small), table tennis, skiing, kayaking, hiking, biking, rafting, as well as cultural events like *The Mojkovac Film Autumn Festival*, *Art Colony*, *International Folklore Festival*, and *Mojkovac Cultural Summer*.

PARTNERSHIP WITH CITIES

Serbia: Subotica; Slovakia: Veľký Meder; Slovenia: Idrija; Croatia: Belišće; BiH: Velika Kladuša

DESIRED PARTNERSHIPS

Mojkovac seeks partnerships with municipalities and cities engaged in similar activities and with comparable natural potentials, particularly in the fields of tourism, agriculture, culture, sports, and the development of small and medium enterprises.

🌐 www.mojkovac.me

☎ +382 50 470 273

✉ opstinamojkovac@t-com.me

THE MUNICIPALITY OF NIKŠIĆ

Nikšić is one of the largest municipalities in Montenegro, rich in history, cultural heritage, and natural resources. Located in the central part of the country, Nikšić is well-connected by transportation, which contributes to the development of trade and industry. Traditionally, Nikšić has been known for its metal industry and mining, with agriculture, trade, and services also playing important roles in the local economy.

The municipality is famous for its water resources, including The Krupac Lake - the largest artificial lake in Montenegro, located near the city. Along with The Zeta River, it plays a vital role in energy production, with significant potential for further development of renewable energy sources.

Nikšić's industrial tradition, particularly in mining and metallurgy, continues to this day. One of the most famous industrial facilities in the city is The Trebjesa Brewery, founded in 1896. The municipality is rich in natural resources such as minerals, forests, water, and agricultural land. Tehnopolis, the Innovation and Entrepreneurship Center, is one of the key players in innovation and entrepreneurship development in Montenegro and has established itself as a reliable partner in the Western Balkans and the EU.

Nikšić is home to a variety of natural and cultural landmarks. The Krupac Lake, with its clean water, beaches, and sports facilities, hosts the well-known *Lake Fest*. The Slano Lake, with numerous islands, is perfect for swimming and fishing, while Kapetanovo and Grahovsko lakes are popular among nature and sports enthusiasts. The Trebjesa Forest Park, just outside the city, is a favorite recreational area. Cultural and historical monuments such as *The Roman Bridge at Moštanica*, *Carev Bridge* (1894), and *The Red Rock* archaeological site (one of the most significant prehistoric sites in the Balkans) testify to the city's rich past. *King Nikola's Castle*, built in 1880, and *The Bedem Fortress*, dating back to the Ottoman period, are valuable historical sites. The city is also known for its vibrant cultural life, with numerous events and institutions attracting visitors from Montenegro and the region. As a university center, Nikšić boasts well-developed educational institutions.

Nikšić has great potential for future development in industry, tourism, and renewable energy, making it one of Montenegro's key centers for growth.

PARTNERSHIP WITH CITIES

BIH: Gradačac, Tuzla, Bileća, Gacko, Foča, Nevesinje, Jajce, Istočno Novo Sarajevo, Trebinje; Croatia: Koprivnica; Italy: Brindisi, Monte Ernici Region (which includes 17 municipalities); Spain: Girona; North Macedonia: Ohrid, Kumanovo, Prilep, Strumica, Želino; Slovenia: Murska Sobota, Koper; Serbia: Vrbas, Valjevo, Lazarevac, Arilje, Subotica; China: Chifeng

DESIRED PARTNERSHIPS

Nikšić aims to establish fruitful partnerships with cities and municipalities abroad in various fields that can improve quality of life and contribute to the development of local communities.

THE MUNICIPALITY OF PETNJICA

Petnjica is located in the northeastern part of Montenegro, and it is a mountainous municipality, covering an area of approximately 1,100 square kilometers. The economy of Petnjica is primarily based on agriculture, livestock farming, forestry, and tourism. Due to its mountainous nature, the area offers great potential for the development of ecotourism and rural tourism. Additionally, the local population is engaged in traditional crafts.

The municipality is rich in natural resources. It is abundant with untouched forests, mountain ranges, and rivers, making it an attractive destination for nature lovers, hiking, and eco-tourism enthusiasts. The unique natural beauty and specific cultural heritage of Petnjica contribute to its tourism potential. In recent years, the region has seen an increase in tourist visits, with many outdoor activities and excursions gaining popularity.

Petnjica is renowned for its pristine nature, peaceful lifestyle, and rich tradition, and it could become an increasingly significant destination for ecotourism in the future.

PARTNERSHIP WITH CITIES

North Macedonia: Petrovec Municipality; Luxembourg: Rumelange Municipality; Kosovo: Istok Municipality; Bosnia and Herzegovina: Ilidža Municipality; China: Dezhou, Shandong Province

DESIRED PARTNERSHIPS

Petnjica seeks to develop cooperation with cities in areas such as economy, science, culture, education, and other fields that may be of mutual interest for the twin cities.

- 🌐 www.opstinapetnjica.co.me
- ☎ +382 51 248 208
- ✉ opstina.pt.predsjednik@gmail.com

THE MUNICIPALITY OF PLAV

The Plav Municipality is located in the southeastern part of Montenegro, near the borders with Albania and Kosovo. The municipality covers an area of 329 km² and is situated in the headwaters of the Lim and Pečka Bistrica rivers, between The Prokletije Mountains. Under the Law on National Parks, Prokletije was declared the fifth national park in Montenegro, covering 16,638 hectares. Additionally, the municipality is home to The Plav Lake, the largest glacial lake in Montenegro.

The primary economic activities in the municipality include tourism, agriculture, and wood processing.

Plav is rich in cultural and historical landmarks, with some of the most important being: *Stara Džamija* in Plav, *Church of the Holy Trinity* in Brezjojevica, *Redžepagić Tower* in Plav, *Old Library* in Plav, *Sultania Mosque* in Plav.

Cultural, Tourist, and Sports Events in Plav include: *Blueberry Days*, *literary meetings*, *Behar Days*, *Lim Regatta*, *Diaspora Days* (July 30), *Village games* in Vusanje (August 1).

DESIRED AREAS OF COOPERATION

Plav seeks investment and collaboration in the areas of agriculture, tourism, and culture.

 www.plav.me
 +382 51 251 420
 kabinet@plav.me

THE MUNICIPALITY OF PLUŽINE

The Plužine Municipality is the seventh-largest municipality in Montenegro in terms of land area. Located in the northwestern part of the country, it lies along the border with Bosnia and Herzegovina.

The Municipality of Plav is traversed by The Tara River, whose unique canyon is the second deepest canyon in the world, after The Grand Canyon in the United States.

The area is rich in forests and mountain pastures, and it is home to some of Montenegro's most important mountains and tourist destinations, including Durmitor, Maglić, Volujak, and others. The region also features numerous glacial lakes, making it an area of exceptional natural beauty with significant potential for tourism development.

The most significant cultural and historical monument in the area is The Piva Monastery, built in the 16th century along the Sinjac river. Before the construction of the Piva hydroelectric plant, the monastery was carefully moved stone by stone to its current location. Today, it houses a rich treasury and 1,260 m² of well-preserved frescoes. Alongside *The Piva Monastery*, *Zagađe Monastery* and *The Šćepanica Church* complete the cultural heritage of the Piva region.

PARTNERSHIP WITH CITIES

Serbia: Kraljevo; Slovenia: Mostje Polje (now part of Ljubljana)

DESIRED PARTNERSHIPS

Various areas of cooperation.

🌐 www.pluzine.me
☎️ +382 40 271 103
✉️ predsjednik@pluzine.me

THE MUNICIPALITY OF PLJEVLJA

Pljevlja is considered the mining and energy center of Montenegro due to its rich resources. The most significant economic entities within the municipality that heavily influence its economic development are: The Pljevlja Coal Mine AD, The Pljevlja Thermal Power Plant, The Lead and Zinc Mine Gradir Montenegro, and numerous wood processing companies.

The municipality has considerable hydropower potential, particularly with the rivers Čehotina and Voloder.

Pljevlja, in terms of total area and agricultural potential, is one of the largest and most important municipalities in Montenegro. Its forests are considered the most economically valuable in the country. The total area of forests and forest land is 82,842 hectares, which makes up 62% of the municipality's total area.

The natural and environmental conditions, the natural beauty of vast forests, pastures, and meadows provide excellent opportunities for the development of rural tourism, especially along the upper reaches of The Čehotina River, from its source to the border with Bosnia and Herzegovina. Part of the municipality's territory, which includes The Tara River Canyon, is within the boundaries of The Durmitor National Park — a UNESCO World Natural Heritage site — and has significant potential for the development of rural tourism. The opportunities for developing tourism in rural areas, such as agritourism and eco-tourism, are considerable.

The Tara Canyon, 78 km long and between 1,000 to 1,333 meters deep, is the deepest canyon in Europe and is listed as a UNESCO World Heritage Site and an ecological reserve. It is ideal for rafting and adventure tourism. The Đurđevića Tara Bridge is a major tourist attraction, while The Čehotina River and Ljubišnja Mountain are popular destinations for year-round mountain tourism.

Pljevlja is rich in cultural and historical monuments, including *The Holy Trinity Monastery* and *The Husein Pasha Mosque* from the 16th century, as well as the site of the ancient Roman city *Municipium S*, where a *Diatreta* glass Roman cup was discovered — one of only five in the world.

PARTNERSHIP WITH CITIES

Slovenia: Velenje; Bosnia and Herzegovina: Gračanica; Serbia: Babušnica, Paraćin, Voždovac, Užice; Ukraine: Marganec; Croatia: Virovitica

DESIRED PARTNERSHIPS

Economic development, environmental protection, and cross-border cooperation.

🌐 www.pljevlja.co.me
☎ 382 52 321 305
✉ opstinapv@t-com.me

THE MUNICIPALITY OF ROŽAJE

Rožaje is located in the northeastern part of Montenegro, covering an area of 432 km². It is the only municipality in Montenegro characterized by a notably young population, with an average age of 35.8 years. It is estimated that more people of Rožaje origin live outside the municipality than within it, with many emigrating to countries such as Turkey, Bosnia and Herzegovina, North Macedonia, Kosovo, and, more recently, to Western Europe (Germany, Luxembourg, Switzerland, and France).

Rožaje serves as a natural link between Montenegro, Kosovo, North Macedonia, and Serbia, positioning it strategically as an important geopolitical area. The municipality borders Berane and Petnjica within Montenegro, Tutin in Serbia, and the Kosovo municipalities of Peć and Istok.

Rožaje is rich in natural, economic, industrial, and cultural-historical resources. It holds significant tourism potential, boasting a rich forest reserve, fertile agricultural land, and potential for the development of renewable energy. The favorable natural conditions for organic food production and the area's geostrategic location make it an attractive destination for future development. Plans for certain tourist sites and residential areas (DUP Center 2, LSL Hajla, and Štedim) have already been developed.

PARTNERSHIP WITH CITIES

North Macedonia: Kavadarci; Bosnia and Herzegovina: City of Goražde, Ilidža; Bulgaria: Pernik; France: Beton; Slovenia: Lenart Municipality; Turkey: Kırklareli, Kütahya, and the Municipality of Bajrampaşa in Istanbul

DESIRED PARTNERSHIPS

Rožaje seeks to establish partnerships with municipalities in countries such as Austria, Germany, Luxembourg, Italy, Slovenia, Croatia, Serbia, and Kosovo. Cooperation will focus on sectors such as economy, culture, science, education, and other areas of mutual interest based on common assessments of future collaboration possibilities.

🌐 www.rozaje.me
☎ +382 51 270 430
✉ opstina_rozaje@t-com.me

THE MUNICIPALITY OF ŠAVNIK

The Municipality of Šavnik is located in the northern part of Montenegro, situated in the foothills, valleys, and mountain ranges of Durmitor, Sinjajevina, The Moračke Mountains, and Vojnik.

Šavnik is famous for a natural phenomenon—around the time of the equinox, the sun rises and sets twice a day.

The municipality boasts a rich cultural and historical heritage, visible through archaeological sites, necropolises with medieval tombstones (stećci), and medieval monasteries. The most significant religious landmarks in the municipality are *The Podmalinsko Monastery* and *The Bijela Monastery*.

In Šavnik, a significant number of buildings in authentic traditional architecture have been preserved, including stone and log houses, katun huts, shepherd's shelters, and mills (used for grinding flour), often found along river streams.

The natural characteristics of the area make Šavnik a significant tourist destination due to its natural beauty and diverse offerings, especially in the field of eco-tourism. The Nevidio Canyon, a major attraction of both Šavnik and Montenegro, is a well-known brand, drawing many visitors and canyoning enthusiasts and lovers of extreme sports from around the world.

The development of culture, sports, and media in the municipality is managed by *The Center for Culture, Sports, and Media*. Šavnik is also home to a library with around 2,500 titles and 3,500 books.

DESIRED PARTNERSHIPS

Various forms of cooperation.

🌐 www.savnik.me
☎ +382 40 266 103 | +382 40 266 231
✉ predsjednik@savnik.me

THE MUNICIPALITY OF TIVAT

Tivat is the smallest municipality in Montenegro, located between the municipalities of Herceg Novi and Kotor. It is a modern Mediterranean city oriented towards tourism and complementary industries. Tivat is home to Porto Montenegro, a major yacht marina with luxury residences and all associated amenities. Another large investment project, Luštica Bay, is developing on the Tivat side of The Luštica Peninsula, transforming what was once an undeveloped coastal area into a new urban space. The municipality is well-connected globally, both by sea and air, thanks to The Tivat Airport.

Tivat is also a city of culture, which is an integral part of its tourist offer, helping to extend the tourism season and boost off-season spending. The municipality is also a hub for sports, with more than 40 active sports clubs. New sports facilities are expected to further promote sports tourism.

The city boasts numerous high-class hotels, a wide variety of restaurants and cafes, private accommodations suitable for the most discerning guests, and a range of natural oases. What truly defines Tivat, however, is its people — those who have grown with the city and shaped its identity.

Although small in size, Tivat is one of the most developed municipalities in Montenegro. It represents a blend of modern structures and traditional, unique architectural and environmental ensembles. Tivat is a symbiosis of modern structures and traditional, unique ambient units.

It is a blend of the old and the new, the customs and rich traditions of the local population, and the cosmopolitan spirit of people from all over the world who choose Tivat as their home and vacation destination. Tivat is many worlds in one.

Cultural activities in Tivat include numerous events such as *Bokeljska Night in Donja Lastva*, *traditional Lastva Carnival*, *Žučenica Fest*, *May 25th - Youth Day*, *Tourist Flower*, *Tivat Cultural Summer*, *beach festivities*, *Carob Fest*, *Bocce Olympics*, *Lastva celebrations*, and *November Cultural Days*.

PARTNERSHIP WITH CITIES

Russia: Aleksin; China: Jiading (Shanghai); North Macedonia: Karpoš (Skopje); Bosnia and Herzegovina: Konjic; Italy: Mola di Bari, San Giacomo degli Schiavoni (Molise region); Serbia: Novi Sad, Sremski Karlovci, Ub;; Slovenia: Piran; Croatia: Trogir; Romania: Giurgiu

DESIRED PARTNERSHIPS

Tivat seeks to develop partnerships in areas such as EU projects, education, sports, culture, good local governance practices, and the application of modern eco-standards in municipal activities.

🌐 www.opstinativat.me
☎ +382 32 661 340
✉ kabinet@opstinativat.me

THE MUNICIPALITY OF TUZI

Located at a strategic corridor between Montenegro and Albania, Tuzi is an ideal point for regional trade and transportation connectivity. The municipality is characterized by dynamic economic development, driven by the continuous growth of agriculture, industry, and tourism.

Tuzi benefits from rich natural resources, including The Lake Skadar and The Cijevna River Canyon, which provide a unique foundation for investments in sustainable development and ecotourism. The area has untapped natural and cultural wealth, offering significant opportunities for investment in rural, wine, and adventure tourism.

Due to its proximity to major transportation routes, ports, and airports, Tuzi is strategically positioned for the development of logistics and distribution centers. The favorable business environment, with numerous incentives and administrative support, makes Tuzi attractive to both domestic and foreign investors. Additionally, the efficient local administration is dedicated to providing maximum support to investors through fast procedures and professional services.

The municipality's diverse ethnic groups and rich cultural heritage create a unique blend of tradition and modernity, attracting investment in creative industries. Continuous investments in road modernization, the energy grid, and digital infrastructure ensure stable growth and favorable conditions for business.

Strong ties with the diaspora open additional opportunities for investment, networking, and the development of the local economy through capital and experience from abroad. Tuzi's development potential spans across agriculture, industry, tourism, logistics/commerce/transportation, and renewable energy.

PARTNERSHIP WITH CITIES

USA: Rochester Hills; BIH: Opština Sarajevo Centar (part of the City of Sarajevo)

DESIRED PARTNERSHIP AREAS

Cooperation in all sectors.

🌐 www.tuzi.org.me
☎ +382 20 875 167
✉ tuzi@tuzi.org.me

THE MUNICIPALITY OF ULCINJ

Located in the southern part of Montenegro, The Municipality of Ulcinj has several key economic sectors vital to its development. The primary sector is tourism, with Ulcinj being renowned for its tourist potential. The municipality is known for its long, sandy beaches (such as Velika Plaža and Ada Bojana), favorable climate, and rich cultural and historical heritage. Tourism is one of the main branches of the economy and the foundation of economic activity in Ulcinj.

The Ulcinj Plain is also suitable for agriculture, especially olive cultivation, fruit growing, and similar agricultural activities. Olives are a traditional product of this area, and Ulcinj is recognized throughout the region for its ancient olive groves. Additionally, due to its proximity to the sea and The Bojana River, fishing is another traditional activity of the local population.

Key cultural events in the Municipality of Ulcinj include: *The Summer Scene*, the poetry festival (*Pjesnička Kalimera*), a book fair, *The Children's Song Festival*.

PARTNERSHIP WITH CITIES

Kosovo: Municipality of Peć; Italy: City of Silvi, Regia Abruzzo; USA: Staten Island, New York; Poland: Ogrodzieniec; Luxembourg: Municipality of Kayl

DESIRED PARTNERSHIPS

Cooperation in education, culture, science and technology, sports, tourism, trade, and other areas.

 www.ul-gov.me
 +382 30 412 050
 kabinet@ul-gov.me

THE MUNICIPALITY OF ZETA

Zeta covers an area of 15,305 hectares and consists of 22 settlements. The main settlements in the municipality of Golubovci include: Anovi (municipal center), Balabani, Berislavci, Bijelo Polje, Bistrice, Botun, Vranjina, Vukovci, Golubovci, Goričani, Gostilj, Gošići, Donja Cijevna, Kurilo, Ljajkovići, Mataguži, Mahala, Mitrovići, Mojanovići, Ponari, Srpska, and Šušunja. The majority of the population is concentrated in the settlements of Golubovci, Mojanovići, Mataguži, and Mahala.

Skadar Lake and its lakeshore, which are part of the National Park, represent an exceptional protected natural resource. The area around the lake, which belongs to Montenegro, was listed in The Ramsar Convention in 1995 as a wetland of international importance, known for being a crucial habitat for wetland birds.

The authenticity of this region is reflected in the beauty of its natural landscapes, blending traditional charm with modern elements that cater to the needs of contemporary life, providing a comfortable and pleasant living environment.

Zeta is a welcoming community, rich in natural beauty and cultural heritage. It has been shaped by various civilizational and historical epochs, preserving the secrets of past times.

PARTNERSHIP WITH CITIES

As a new municipality, Zeta does not currently have any established partnerships.

DESIRED PARTNERSHIPS

Zeta is interested in partnerships with municipalities connected by natural, economic, industrial, cultural-historical, and other potentials, particularly in the areas of tourism and agriculture.

🌐 www.golubovci.me
☎ +382 20 873 290
✉ pggolubovci@t-com.me

THE MUNICIPALITY OF ŽABLJAK

Located in the northwestern part of Montenegro, in the heart of the Durmitor region, at the foot of Mount Durmitor, Žabljak is often referred to as the “geographical rooftop” of Montenegro. With an altitude of 1,456 meters above sea level, it is the highest urban settlement in Southeastern Europe. Since 1991, Montenegro has been declared an ecological state, and Žabljak was chosen as its ecological capital.

The Durmitor National Park, designated in 1952, covers an area of 39,000 hectares, the majority of which lies within Žabljak’s administrative boundaries. The Tara River, which flows through the region, has been recognized by UNESCO as a World Heritage site since 1980, notably for its extraordinary beauty and the Tara River Canyon, which is the second deepest canyon in the world, after the Grand Canyon in the United States. The Tara River is the longest river in Montenegro, with a length of 150 km.

Agriculture, along with tourism, is the foundation of Žabljak’s future economic development. The declaration of Montenegro as the first ecological state further supports this developmental direction. Agricultural potential in the region, despite certain limitations, plays a crucial role in the broader development of Montenegrin agriculture.

In recent years, within the scope of agricultural activities, Žabljak has experienced significant growth in rural tourism.

Rural tourism provides opportunities to meet the needs of an increasing number of visitors who aspire to a healthy lifestyle and seek experiences that include enjoying nature, traditional cuisine, the hospitality of rural households, the charm of tradition, preserved customs, and other authentic activities.

The Durmitor Ski Resort (Savin Kuk) features two double chairlifts, three ski lifts — one of which is equipped with floodlights for night skiing — and a children’s ski lift. Žabljak offers excellent conditions and potential for investments in tourism, agriculture, and the wood processing industry, with the municipality providing a range of incentive measures.

PARTNERSHIP WITH CITIES

China: Suining; Serbia: Vrnjačka Banja; Croatia: Delnice

DESIRED AREAS OF COOPERATION

Žabljak seeks strategic cooperation with developed mountain regions of Europe, particularly from countries such as Austria, Italy, Switzerland, France, and Slovenia. These regions, known for their successful models of sustainable mountain development, can serve as best practice examples to enhance Žabljak’s potential through the exchange of knowledge and experience.

Naslov | Title

Bratimljenje

Town Twinning

Izdavač | Publisher

Zajednica opština Crne Gore

Union of Municipalities of Montenegro

Glavni i odgovorni urednik | Editor in Chief

Mišela Manojlović

Priredile | Coordinated by

Milica Radojičić

Simona Bošković

Prevod | Translation

Jovana Perić

Grafički dizajn | Graphic Design

Arijana Kadić

Tiraž | Number of copies

400

Godina | Year

2024

ZAJEDNICA OPŠTINA CRNE GORE